

เปิดเล่ม

วารสาร
พรियाลัย

ฉบับที่ ๑๐ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอเรียกวารสารพรियाลัยฉบับนี้ว่า “ฉบับ
สู้ภัยแล้ง” เพราะเป็นปัญหาใหญ่ที่ประเทศไทย
ของเรากำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ ซึ่งมีความ
ร้ายแรงและน่ากลัวเกินกว่าจะนึก เพราะถ้า
นึกไปก็อาจจะห่วงไปถึงการสิ้นโลก เพราะถ้า
ไม่ใช่ประเทศไทยเท่านั้นที่เผชิญกับภัยแล้ง
แม้แต่ประเทศในซีกโลกใต้อย่างเวเนซุเอล่า
ก็เจอเข้ากับภัยแล้ง ถึงขนาดให้ข้าราชการไป
ทำงานแค่สัปดาห์ละ ๒ วัน เพื่อประหยัด
การใช้น้ำ และดับไฟในจุดต่างๆ วันละ ๔
ชั่วโมง

ในประเทศอินเดีย แคนพุทธรูมิ นับเป็น
ประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวางใหญ่โตนับเป็น
อันดับต้นๆ ของโลก บางภูมิภาคประสบภัย
แล้งอย่างรุนแรง ผู้คน สัตว์เลี้ยง สัตว์ใน
ธรรมชาติล้มตายไปเป็นจำนวนมาก มีข่าวว่า
มนุษย์ตายไปเพราะความแล้งและอุณหภูมิที่
สูงเกือบห้าสิบลองศาเซลเซียสกว่าหมื่นคน ที่
ยังคงมีชีวิตเหลืออยู่ก็ต้องต่อสู้กับความตาย
ทุกวัน ทั้งความแห้งแล้ง ความอดอยาก และ
คลื่นความร้อน

แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ต้องทำถึงอย่างนั้น
แต่ก็เกิดความเสียหายอย่างมากมาย มีข้อมูล
จากรัฐบาลระบุว่า เสียหายไปกว่าเก้าหมื่น
ล้านบาท โปรดสังเกตว่าไม่ลงตัวเลข เพราะ
เลขศูนย์มันมากจนน่าตกใจ

มีข่าวว่า น้ำในกว๊านพะเยาแห้งมากที่สุด
ในรอบ ๖๐ ปี แกวตลิ่งแห้งจนเห็นพื้นแตก
ระแหง น้ำในทะเลสาบห้วยไจ้ ทิมหาวิทยาลัย
แม่โจ้ แห่งจนกระทั่งต้องมีการจับปลาขึ้นมา
มิฉะนั้น ปลา ก็จะตายในทะเลสาบที่น้ำแห้ง
พอน้ำจืดแห้ง จนน้ำทะเลเข้ามาเจือปน ทำ
ให้เสียระบบนิเวศที่เคยเป็นมา ปลาตาย
น้ำเสีย ต้นไม้ตาย

ผลที่เกิดจากความแล้งอีกอย่างหนึ่ง
ที่ปรากฏให้เห็น ก็คือการทรุดตัวของถนน
ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากมายทั่วประเทศ
อาคาร และสิ่งก่อสร้างทรุดตัวลง ดังที่เป็น
ข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์

จริงอยู่ความแล้งเป็นเรื่องของธรรมชาติ
แต่เป็นสิ่งที่ป้องกันได้ ตลอดหลายปีที่ผ่านมา
การตัดไม้ทำลายป่า การใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย
มีส่วนทำให้ความแล้งรุนแรงยิ่งขึ้น แม้จะมี
ฝนตก ก็ไม่สามารถจะเก็บความชุ่มชื้นไว้ได้
เพราะป่าไม่พอ แม้แต่ป่าเขาใหญ่ ก็แล้งกันดาร
จนฝูงช้างต้องตระเวนหาแหล่งน้ำเพื่อการ
บริโภคน้ำ เดินทางเร่ร่อนไกลออกไปเพื่อหาน้ำ
จนบางทีล้มตายไปอย่างน่าอนาถ ถึงเวลาแล้ว
หรือยังที่คนไทยทุกคนควรสนใจปัญหานี้ และ
ร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาลให้ลุกล้างด้วยความ
รอบคอบแยบคาย แม้แต่ปัจเจกบุคคล ก็ควร
เริ่มประหยัดน้ำด้วยวิธีการต่างๆ

วารสารโพธิยาลัยฉบับนี้
มีบทความเข้ากับปัญหาภัย
แล้ง ธรรมบรรยายของพระ-
อาจารย์มหาประนอม ฐมา-
ลงกาโร ซึ่งจะช่วยจุดประกาย
ความคิดของญาติโยมทั้งหลาย
ว่า ธรรมะจะช่วยต้านภัยแล้ง
ได้อย่างไร บัดนี้ถึงเวลาแล้ว
ที่มนุษย์ทั้งหลายควรจะได้
ตื่นตัว รู้คุณค่าของสิ่งที่บาง
ครั้งเรามีอยู่อย่างเหลือเพื่อ
จนกระทั่งมองไม่เห็นค่า ดัง
เช่น น้ำ และอากาศ ที่เรา
หายใจเข้าไป เคยถามตัวเอง
หรือไม่ว่า ถ้าไม่มีน้ำและ
อากาศขึ้นมาจริงๆ จะมีชีวิต
อยู่ได้หรือไม่ เห็นแล้วหรือ
ยังว่ามันสำคัญเพียงใด และ
เมื่อตระหนักว่าสำคัญ ทำไม
จึงไม่สนใจ ให้ความสำคัญ
และถนอมรักษาให้อยู่กับเรา
นานๆ เป็นกำลังต่อชีวิตของ
เราให้ได้มีโอกาสทำความดี
และเดินทางไปสู่พระนิพพาน
ไม่ใช่ต้องมาตายเสียก่อน
เพราะขาดน้ำ ขาดอากาศ
บริสุทธิ์หายใจ

เช่นเดียวกับในวารสาร
ทุกเล่มที่ผ่านมา ฉบับนี้ยัง
คงมีบทความดีๆ มานำเสนอ
ให้ผู้อ่าน ได้แง่คิด ความรู้
และปัญญา คณะผู้จัดทำคัด
สรรสิ่งดีๆ มาให้ผู้อ่านของ
เราเสมอ ขอเพียงท่านเปิดใจ
รับเท่านั้น

คณะผู้จัดทำ

โพธิยาลัย

๑๐

ประธานที่ปรึกษา

พระครูธรรมธรมนต์ นนทีโก
อัครมหาบัณฑิต

บรรณาธิการอำนวยการ

พระมหาประนอม ฐมาลงกาโร

บรรณาธิการบทความ

พนิดา อัจฉนทรเพ็ญ
panitaang@gmail.com

บรรณาธิการฝ่ายศิลป์

พัสริน ไชยโคตร
เอมมิกา แก้วสรดี
วันเพ็ญ พรหมเมือง

กองบรรณาธิการ

คณะสงฆ์วัดจากแดง
สำนักงาน : วัดจากแดง
๑๖ หมู่ ๖ ถ.เพชรหึงษ์
ช.เพชรหึงษ์ ๑๐

ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐
โทรศัพท์. ๐๒-๔๖๔-๑๑๒๒

ภาพปก

ธรรมเมกขสถูป สารนาถ

เครดิตภาพ

มนตรี ศิริธรรมปิติ

ออกแบบปก

เอนก เอื้อการุณวงศ์

อุปถัมภ์อุปกรณ์

คอมพิวเตอร์โดย
คุณพัชรพิมล ยังประภากร
ประธานกรรมการสินค้า
แบรนด์ 'สุวิมล'

ดำเนินการจัดพิมพ์โดย

สาละพิมพ์การ
๙/๖๐๙ ต.กระทุ่มล้ม
อ.สามพราน จ.นครปฐม
โทร. ๐๒-๔๒๙๒๔๕๒,
๐๘๖-๕๗๑๑๖๘๕

สารบัญ

๑. ภัยแล้ง...สู้ได้ด้วยวิถีพุทธ ๓
(พระมหาประนอม ฐมาลงกาโร)
๒. Who is Who ๑๒
ในพระพุทธศาสนา : หลวงปู่ทวด
(ปาว-เตโช)
๓. สืบค้นหาพระพุทธรูป ๕ รอย (๑) ๒๒
(วิเทศทัย)
๔. พระพุทธรูปสำคัญ : ๒๘
พระพุทธรูปมงคลโบราณ
(กองบรรณาธิการ)
๕. สัตว์โลกน่ารัก ศัพท์บาลีน่ารู้ ๓๒
(พระมหาพุกกิจ ชุตติปัญญา)
๖. หนังสือดีที่ควรมี : ๓๘
พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์
๗. กวีมีนา ๔๐
(ปปัญจา)
๘. ภิกษุณีสุภา ธิดาช่างทอง ๔๑
ผู้เห็นโทษของเงินและทอง
(ธีรปัญญา)

ภัยแล้ง...

สู้ ได้ด้วยวิถีพุทธ

ภัย คือ สิ่งที่น่ากลัว เพราะนำความทุกข์ยากต่างๆ มาสู่มวลมนุษย์ทั้งหลาย เช่น ทุพภิกขภัย ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนอาหาร โรคภัย ภัยที่เกิดจากโรคระบาด เป็นต้น ซึ่งภัยทั้งหลายก็ได้เกิดขึ้นในหลายๆ ประเทศทั่วโลก ดังที่ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นกันอยู่เนืองๆ และไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทยของเราที่กำลังประสบกับภาวะขาดแคลนน้ำ ที่เรียกว่า ภัยแล้ง ในหลายพื้นที่ และภัยแล้งที่เกิดขึ้นนี้ก็ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับการเกษตรและแหล่งน้ำ รวมถึงผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม

พระมหาประนอม ธมฺมาลงกาโร

เมื่อเกิดภัยแล้งขึ้น รัฐบาลก็พยายามต่อสู้แก้ไขปัญหานี้ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ด้วยการแจกน้ำให้ประชาชน การขุดเจาะน้ำบาดาล การสร้างศูนย์จ่ายน้ำ เป็นต้น แต่ลำพังรัฐบาลฝ่ายเดียวก็อาจแก้ไขปัญหาไม่ได้ ลุล่วงไปได้ด้วยดี จะต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้ง ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายบ้าน ฝ่ายวัด และฝ่ายรัฐบาล

วัดจากแดง...ต้นแบบแห่งการสู้ภัยแล้ง

แต่ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลกำลังดำเนินการแก้ปัญหาภัยแล้งนี้ ฝ่ายบ้านคือประชาชนและฝ่ายวัด คือพระสงฆ์ ยังไม่ดำเนินกิจกรรมใดๆ อันเป็นการร่วมสู้ภัยแล้งไปพร้อมๆ กันกับฝ่ายรัฐบาลเลย ด้วยเหตุนี้ทางวัดจากแดงจึงขออาสาเป็นฝ่ายวัดหรือฝ่ายศาสนจักร ที่จะเชิญชวนฝ่ายบ้านหรือฝ่ายประชาชนให้มาช่วยกันสู้ภัยแล้ง เพื่อสนับสนุนร่วมกับฝ่ายรัฐบาล ด้วยการจัด “กิจกรรมสู้ภัยแล้งตามแนววิถีพุทธ” ขึ้น ในวันอาทิตย์

ที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ น. จนถึง ๑๕.๓๐ น.

ในกิจกรรมสู้ภัยแล้งครั้งนี้ ทางวัดได้กราบเรียนพระภิกษุสงฆ์และเชิญชวนผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ให้มาร่วมกิจกรรมครั้งนี้อย่างพร้อมเพรียงกัน โดยกิจกรรมที่สำคัญก็คือ การสมาทานศีล การถวายน้ำบูชาพระพุทธรูปปางขอฝน การฟังธรรมบรรยาย การสวดพระปริตรคาถาขอฝน การถวายสังฆทาน ทอดผ้าป่าซื้อที่ดิน การปลูกต้นไม้ การกรวดน้ำอุทิศบุญและการแผ่เมตตาให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย โดยเฉพาะเหล่าเทวดา

กิจกรรมดังกล่าวนี้ ทางวัดมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นเชิญชวนให้ฝ่ายพระสงฆ์และประชาชนในทุกภาคส่วนได้มีจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ปัญหาภัยแล้งที่กำลังคุกคามประเทศชาติอยู่ในขณะนี้ และต้องการให้กิจกรรมนี้เป็นแบบอย่างในการสู้ภัยโดยใช้วิถีทางแห่งพระพุทธศาสนา ดังจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป

ภัยแล้งเกิดจากอะไร

ภัยแล้งเกิดจากเหตุหลายประการ ตามที่รู้จักกันโดยมาก ก็คือเกิดจากภัยธรรมชาติ ๒ อย่าง ได้แก่ เตโชธาตุและวาโยธาตุวิปริต ก็คือธาตุไฟหรือความร้อนและลมฟ้าอากาศที่แปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปจากปกติ และอีก ๑ อย่าง คือ เกิดจากน้ำมือของมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อมากกว่าเหตุธรรมชาติเสียอีก ส่วนสาเหตุภัยแล้งอีก ๒ อย่าง ก็คือเกิดจากเทวดา ๒ ตน คือ **วัสสวลาหก**ประมาท และ **อสุรินทรายุ**ที่แก่งมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่ตั้งอยู่ในศีลในธรรม ซึ่งสาเหตุภัยแล้งทั้ง ๕ ประการเหล่านี้ มีปรากฏอยู่ใน วัสสสูตร ปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย

วัสสสูตร ว่าด้วยอันตรายของฝน ๕ ประการ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันตรายของฝน (ฝนแล้ง) ซึ่งนักพยากรณ์รู้ไม่ได้ สายตาของนักพยากรณ์หยั่งไม่ถึง ๕ ประการนี้ ๕ ประการเป็นไฉน ? คือ

๑. เตโชธาตุเบื้องบนอากาศกำเริบ เมฆที่เกิดขึ้นย่อมกระจายไปเพราะเตโชธาตุกำเริบนี้เป็นอันตรายของฝนข้อที่ ๑ ซึ่งนักพยากรณ์ไม่รู้ สายตาของนักพยากรณ์หยั่งไม่ถึง

(พระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า เตโชธาตุกำเริบ ก็คือ กองไฟใหญ่เกิดขึ้น)

๒. วาโยธาตุเบื้องบนอากาศกำเริบ เมฆที่เกิดขึ้นย่อมกระจายไปเพราะวาโยธาตุกำเริบ

๓. อสุรินทรายุเอาฝ่ามือรับน้ำแล้วทิ้งลงในมหาสมุทร

(พระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า อสุรินทรายุเอามือกว้างประมาณ ๓๐๐ โยชน์ รับน้ำที่ตั้งขึ้นตามฤดูกาล)

๔. วัสสวลาหกเทวบุตรประมาทเสีย

(พระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า วัสสวลาหกเทวบุตร เป็นผู้ประมาท คือปราศจากสติ เพราะมัวเมาในการเล่นของตนเสีย จริงอยู่เมื่อพวกเขามีจิตคิดว่า พวกเราจะยินดี ด้วยความยินดีของตน ฝนย่อมตก แม้มีใช้ในฤดูกาล เพราะไม่มีจิตคิดอย่างนั้น ฝนจึงไม่ตก ทรงหมายถึงข้อนี้ จึงตรัสตั้งชื่อว่า ถึงแม้ในฤดูกาลฝนก็ไม่ตก)

๕. พวกมนุษย์ไม่ตั้งอยู่ในธรรม

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันตรายของฝน ๕ ประการนี้แล ซึ่งนักพยากรณ์รู้ไม่ได้ สายตาของนักพยากรณ์หยั่งไม่ถึง

ภัยแล้ง...แก้ไขได้ ด้วยวิधिพุทธ

การแก้ไขภัยแล้งด้วยวิธีทางของพระพุทธศาสนาวิธี ดังนี้

ภัยข้อที่ ๑ (เตโชธาตุเบื้องบนอากาศกำเริบ) และข้อที่ ๒ (วาโยธาตุเบื้องบนอากาศกำเริบ) ซึ่งเป็นเหตุให้ฝนไม่ตก เกิดภาวะแล้งขึ้น แก้ได้ด้วยการปลุกต้นไม้และทำบุญด้วยน้ำ เพราะบุญจากการปลุกต้นไม้เป็นการคืนป่าสู่ธรรมชาติ การทำบุญด้วยน้ำเป็นเหตุให้ตนได้รับผลวิบากที่มีน้ำใช้

ภัยข้อที่ ๓ (อสุรินทรายุแก่งมนุษย์) และข้อที่ ๔ (วัสสวลาหกเทวบุตรประมาท) แก้ได้ด้วยการสวดพระปริตร อานุภาพของพระปริตรมีอำนาจมาก ช่วยขจัดภัยต่างๆ ให้สงบลง เทวดาทั้งหลายเมื่อได้ฟังเสียงสวดสาธยาย ก็จะมีจิตยินดี อนุโมทนาทุกครั้งไป และเมื่อผู้สวดอุทิศบุญให้เทวดา ก็จะได้เป็นที่รักที่ชื่นชอบของเหล่าเทวดาทั้งหลาย

ภัยข้อที่ ๕ (พวกมนุษย์ไม่ตั้งอยู่ในธรรม) แก้ได้ด้วยการสมาทานไตรสรณคมน์และศีล ๕ แล้วตั้งใจรักษา และงดเว้นทุจริตทั้งหลาย ตั้งตนอยู่ในธรรม ไม่ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ไม่ทิ้งขยะเสียหรือมลพิษของเสียทำลายบรรยากาศ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพราะการมีศีลธรรมของมนุษย์จะทำให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติ และไม่เกิดภัยแล้งขึ้น

กิจกรรมสู่ภัยแล้ง ณ วัดจากแดง

กิจกรรมในวันอาทิตย์ที่ ๒๗ มีนาคม ทุกท่านที่มาร่วมกิจกรรมสู่ภัยแล้ง ได้ประกอบกุศลหลายอย่าง ตั้งแต่กราบพระ บูชาพระรัตนตรัย โดยเฉพาะพระพุทธรูปปางขอฝนที่ประดิษฐานอยู่เบื้องหน้า ได้กล่าวไตรสรณคมน์สมาทานศีล ทำบุญถวายน้ำแก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังธรรมบรรยาย ร่วมสวดพระปริตรถวายสังฆทาน ถวายผ้าป่า ได้อุทิศบุญและแผ่เมตตาให้เทวดา และได้ร่วมบุญปลูกต้นไม้

เมื่อสาธุชนทั้งหลายได้กราบพระ ถึงไตรสรณคมน์ สมาทานศีลแล้ว ทุกคนกล่าวคำถวายน้ำแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยกล่าวตามอาตมา ดังนี้

**อรหตาทีหิ นวकुณเหติ สมณนาคตสส
สมมาสมพุทธสส อิมิ อุกกั เทมิ,**

ข้าพเจ้าน้อมถวายน้ำฉันน้ำใช้นี้ แด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงประกอบด้วยพระคุณ ๙ ประการ มีความเป็นพระอรหันต์เป็นต้น,

อิหิ เม ปุณณิ นิพพานสส ปจฺจโย โหตุ,

ขอกุศลผลบุญนี้จงเป็นปัจจัยเพื่อให้ข้าพเจ้าได้ดื่มด่ำน้ำอมตะคืออริยสัจทั้ง ๔ ขอให้พ้น

จากสภาพอดอยากน้ำกิน น้ำใช้ ให้มีน้ำอาดน้ำหนาน ให้มีน้ำจืดน้ำใจ トラバจนถึงได้ดื่มด่ำน้ำอมตะคืออริยสัจทั้ง ๔ ด้วยเทอญ

อิมิ ปุณณภาคิ สพพสตทานิ เทมิ.

ข้าพเจ้าขอแบ่งบุญนี้ให้แก่ญาติทั้งหลายในชาตินี้ก็ดี ในชาติก่อนๆ ก็ดี ตลอดจนถึงภุมมัญญเทวดา รุกขเทวดา อากาศัญญเทวดา ท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ ท้าวสักกเทวราช ขอให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้น จงได้รับรู้ได้ร่วมอนุโมทนาบุญ ในครั้งนี้ และขอเจาะจงไปถึงท่านอสุรินทราหูเทพบุตร วัสสวลาหก หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ท่าน**ท้าวปชขุนนะ** จงได้รับรู้ได้ร่วมอนุโมทนาบุญกับข้าพเจ้าทั้งหลายด้วยเทอญ

เมื่อเราแบ่งบุญให้เทวดาแล้ว ต่อไปจะแผ่เมตตาไปให้ท่านด้วย และที่สำคัญคือมนุษย์ต้องตั้งอยู่ในศีลในธรรม ต้องให้สมาทานศีล เพราะการรักษาศีล ๕ จะทำให้เราทั้งหลายสู่ภัยแล้งได้ ซึ่งอาตมาจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป

**วัดจากแดงขออาสาเป็นตัวแทนฝ่ายสงฆ์
สู่ภัยแล้ง**

ในการสู่ภัยแล้งต้องอาศัยความร่วมมือ ๓ ฝ่าย คือ บ้าน วัด รัฐบาล วัดจากแดงของเราขออาสาเป็นตัวแทนฝ่ายพระสงฆ์ที่จะลูกมาปลูกให้โยมเกิดศรัทธา เกิดปัญญา ได้เห็นว่าควรจะสู่ภัยแล้งอย่างไร จึงจัดโครงการนี้ขึ้นมา

โดยปกติ เมื่อเกิดภัยน้ำท่วม หลายวัดตั้งเป็นศูนย์รับบริจาคแล้วก็ส่งไปช่วยเหลือ แต่ภัยแล้งยังไม่มีการช่วยเหลือเป็นรูปธรรมนักที่ทราบข่าวก็มีอยู่วัดหนึ่งคือวัดสระเกศ พระ-

สงฆ์ท่านให้ลูกศิษย์ไปสู้ภัยแล้งต่างจังหวัด โดยการช่วยขุดเจาะน้ำบาดาลร่วมกับรัฐบาลเลย และช่วยลอกคลองในหลายจังหวัด

แต่กิจกรรมสู้ภัยแล้งตามที่อาตมาคิดไว้ที่เรียกว่า “กิจกรรมสู้ภัยแล้งตามแนววิถีพุทธ” ยังไม่มีวัดใดคิดกระทำเลย ด้วยเหตุนี้เองอาตมาจึงได้ศึกษาข้อมูลวิธีการแก้ปัญหาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกแล้วนำมาจัดกิจกรรมสู้ภัยแล้งครั้งนี้ขึ้น

การสู้ภัยแล้งตามแนววิถีพุทธ

วิถีพุทธ คือ วิธีที่ให้ปัญญา เมื่อเกิดศรัทธาแล้ว มีรูปแบบแล้ว ต่อไปต้องใส่ปัญญาปัญหานี้คือ ไม่ได้แก้ด้วยอารมณ์ ไม่ได้แก้ด้วยความรู้สึก แต่แก้ด้วยความรู้ ความเข้าใจ ในส่วนที่รัฐบาลแก้ปัญหาด้วยการขุดเจาะหาแหล่งน้ำ ก็แก้ได้บางที่ ส่วนที่ไม่ได้ขุดเจาะก็แก้ปัญหาไม่ได้ แต่ถ้าให้ปัญญา ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ครึ่งหนึ่ง รัฐบาลให้ความช่วยเหลืออีกครึ่งหนึ่ง มันก็ช่วยได้

ฉะนั้น วิถีพุทธก็คือวิธีที่ให้ปัญญา เมื่อเกิดปัญหาไม่ว่าปัญหาใดๆ ก็ตาม ต้องให้ปัญญาก่อน ต้อง อดตา หิ อดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน ต้องมีปัญญาช่วยเหลือตนเองเป็นอันดับแรกก่อน ต่อไปรัฐบาลมาเสริม หน่วยงานอื่นๆ มาเสริม ในที่สุดก็แก้ปัญหาได้ทุกเรื่อง

การให้ปัญญาให้อย่างไรบ้าง ให้ผ่านใครฟังแล้วได้ผล อาตมาจึงรวบรวมข้อมูลปัญญาสู้ภัยแล้งจากพระไตรปิฎกมาให้ มีบทสวดมาให้ แล้วก็นำทำกิจกรรมทั้งหมด

กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ขณะนี้วัดจากแดง มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หลายประการ

๑. การนำเศษขยะในครัวเรือนกลับมาใช้ประโยชน์

เศษขยะทุกชนิด เช่น เศษผัก เศษผลไม้ เศษอาหาร พลาสติก กิ่งไม้ ยกเว้นขยะมีพิษทางวัดเอากลับมาใช้ได้ทั้งหมด เอามาใช้ทำเป็นแก๊ส เป็นปุ๋ย เป็นอีเอ็ม

ถุงและแก้วพลาสติก อย่านทิ้ง ให้เก็บรวบรวมเอาไว้ ถ้านำไปขายได้ก็โลกรั้มละ ๕-๘ บาท แต่ถ้านำมาให้วัด พลาสติก ๑ กิโลกรัม ผลิตน้ำมันเบนซินได้ ๑ ลิตร เพราะตอนนี้เครื่องมือของทางวัดพร้อมแล้ว รอให้ญาติโยมมาร่วมมือกัน มาช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม ช่วยลดโลกร้อน ด้วยการเอาขยะมาใช้งานได้ทั้งหมด ไม่เหลือแม้แต่ชิ้นเดียว

๒. การปลูกต้นไม้

การปลูกต้นไม้ เพื่อลดโลกร้อน ก็เห็นประจักษ์กันอยู่แล้ว วันนี้ญาติโยมจะได้ปลูกต้นไม้ ๑ หมื่นต้น ต้นแรก คือ ต้นไม้กลางใจ ก็คือความร่มเย็น ซึ่งอานิสงส์ของการปลูกต้นไม้ได้ะไรบ้าง ในพระไตรปิฎก วนโรปสูตร ได้กล่าวไว้ชัดเจนมาก

เวทดาทุลถามพระพุทธองค์ว่า “ชนพวกไหนมีบุญเจริญในกาลทุกเมื่อ ทั้งกลางวันและกลางคืน ชนพวกไหนตั้งอยู่ในธรรม สมบูรณ์ด้วยศีล เป็นผู้ไปสวรรค์.”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า “ชนเหล่าใด สร้างอาราม (สวนไม้ดอกไม้ผล) ปลูกหมุ่ไม้ (ใช้ร่มเงา) สร้างสะพาน และชนเหล่าใดให้โรงน้ำเป็นทาน และบ่อน้ำ ทั้งบ้านที่พักอาศัย ชนเหล่านั้นย่อมมีบุญเจริญในกาลทุกเมื่อทั้งกลางวันและกลางคืน ชนเหล่านั้นตั้งอยู่ในธรรม สมบูรณ์ด้วยศีล เป็นผู้ไปสวรรค์.”

การปลูกต้นไม้ได้บุญถาวร และที่สำคัญก็คือ การปลูกต้นไม้อย่าคิดว่าต้นเล็กนิดเดียว เพราะได้สร้างที่ประสูติให้แก่พระพุทธเจ้า ได้สร้างที่ตรัสรู้ ที่ปรินิพพานให้แก่พระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานใต้ต้นไม้ พระพุทธเจ้าเป็นโอรสภคินี แต่ประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพานใต้ต้นไม้ทุกพระองค์ และก็แสดงธรรมโดยมากใต้ต้นไม้ด้วย

มีพระสูตรที่บอกให้พระไปปฏิบัติธรรม พระพุทธองค์ก็ใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับต้นไม้ว่า คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย โนน โคนไม้ โนน เรือนว่าง พวกเธอจงมีความเพียรไปปฏิบัติธรรมเถิด

โคนไม้ เป็นจุดแรกที่พระพุทธเจ้าตรัสบอกพระให้ไปปฏิบัติธรรม ฉะนั้น เราปลูกต้นไม้เพื่อสร้างที่ปฏิบัติธรรมให้กับพระสงฆ์

สร้างตึก สร้างอาคาร ใช้งบประมาณเยอะ ต้นไม้ต้นเดียวได้ที่ปฏิบัติธรรมให้กับพระ

หลังจากนั้น ต้นไม้ทุกต้นที่ญาติโยมได้ปลูก ก็เหมือนได้สร้างวิมานให้กับเทวดา คือ รุกขเทวดาจะมาอาศัยอยู่ วิมานที่เราอยู่สร้างได้แล้ว เราจะสร้างวิมานให้กับเทวดาด้วย นอกจากนั้น การปลูกต้นไม้ เป็นการสร้างบ้านให้นก หนู มด แมลงต่างๆ ได้อยู่อาศัย จากนั้น ช่วยลดโลกร้อน จากนั้น ได้ปัจจัย ๔ จากต้นไม้

ที่สำคัญ ปลูกต้นไม้ได้บุญถาวร บุญใดที่ทำทีเดียวได้บุญทุกวัน ปลูกต้นไม้ ๑ ต้น ได้บุญตลอดเวลา ตั้งแต่ต้นไม้นี้ยังอยู่จนกระทั่งต้นไม้นี้หมดสภาพไป

แต่ญาติโยมไม่มีโอกาสได้ยินได้ฟัง เพราะพระสงฆ์มักจะเทศน์ โยม..ทำบุญด้วยศาลา ได้อานิสงส์อย่างนี้ โยม...ทำบุญสร้างเมรุได้อานิสงส์อย่างนี้ โยม...สร้างโบสถ์ได้อานิสงส์อย่างนี้ แต่อานิสงส์การปลูกต้นไม้...ไม่ได้เทศน์ สู้ภัยแล้ง...ไม่ได้เทศน์เลย

กิจกรรมสู้ภัยแล้ง

พระสงฆ์อาจจะคิดว่า ท่านไม่ใช่คนสู้ ไม่ใช่คนกรบ แต่ความจริง เมื่อท่านบวชเข้ามาแล้วทุกรูปเป็นนักรบหมด นักรบในทางพระพุทธศาสนา มีชื่อเต็มยศว่า **กิเลสสงครามโยโย** แปลว่า นักรบสมรภูมิกิเลส มีศีลเป็นเสื้อเกราะ มีพระปริตรเป็นโล่ มีศรัทธาเป็นกระสุน มีเมตตาและปัญญาเป็นอาวุธ

เมตตาเป็นอาวุธ ที่ต้องปล่อยออกไป แต่ปัญญาอาวุธ ห้ามปล่อย ต้องไว้กับตัว ปัญญาอาวุธ ได้แก่ วิปัสสนาปัญญา

อย่าลืมนะ...โยม ใส่เสื้อเกราะให้แล้วทุกคน คือศีล ตอนนี้งำลังจะให้โล่คนละใบคือพระปริตร แล้วก็เตรียมกระสุนให้พร้อมคือศรัทธา สทธา พีซี ศรัทธาคือเมล็ด เป็นกระสุน ตโป วัฏฐิ ตบะคือความเพียรเป็นน้ำฝน

มีทั้งอาวุธ มีทั้งกระสุน เป็นนักรบชั้นยอดแล้ว เราจะประกาศสู้กับความไม่รู้ นักรบสมรภูมินี้ สู้กับความไม่รู้ สู้กับความแห้งแล้ง สู้กับความยากจน ฉะนั้น วันนี้เป็นวันประกาศสงครามกับความไม่รู้ ความแห้งแล้ง เราจะฆ่ากิเลสที่อยู่ในใจของเรา

ศัตรูภายในที่เราจะประกาศสู้ คือ กิเลสที่ทำให้จิตของเราเศร้าหมอง มี ๑๐ ตัว ได้แก่ โลกะ ความโลภ โทสะ ความโกรธ โมหะ ความหลง มานะ ความถือตัว ทิฏฐิ ความเห็นผิด วิจิกิจฉา ความสงสัย ถีนะ ความหดหู่ท้อถอย อุทธัจจะ ความฟุ้งซ่าน อหิริกะ ความไม่ละอายต่อความชั่ว และอนัตตตปปะ ความไม่เกรงกลัวต่อความชั่ว เพราะเมื่อจัดการกิเลสเหล่านี้ได้แล้ว ทุกคนจะมีความสุข

ทำไมต้องสู้ภัยแล้งด้วย เพราะเราเป็นกิเลสสงครามโยธ นักรบสมรภูมิกิเลส ข้อนี้นะ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ให้เอง แล้วก็สวมเสื้อเกราะให้ทุกคน มีโล่ มีอาวุธ มีกระสุนให้ทุกๆ คน และบอกด้วยว่า ศัตรูมี ๓ ระดับ

ระดับแรก ศัตรูเห็นตัวได้ เดินไปมาได้ เรียกว่า **วิตีกมกิเลส** เป็นกิเลสอย่างหยาบที่ทำให้ก้าวล่วงทุจริตทางกายและวาจา ใช้อาวุธคือศีล

ระดับสอง ศัตรูที่เห็นแค่เงา แวบๆ ขึ้นมา แวบๆ ขึ้นมา เรียกว่า **ปรัยภูฐานกิเลส** เป็นกิเลสอย่างกลางที่เกิดร่วมกับบอกุศลจิต ใช้อาวุธคือสมาธิ

และระดับที่สาม ศัตรูที่ไม่เห็นแม้แต่เงา ไม่ขึ้นสู่วิถีจิต แต่ปฏิบัติการเล่นงานเราได้ เรียกชื่อว่า **อนุสัยกิเลส** เป็นกิเลสที่นอนเนื่อง อยู่ในชั้นธสันดานของเรา ใช้อาวุธคือปัญญา ได้แก่ วิปัสสนาปัญญา

กิจกรรมสู้ภัยแล้งในวันนี้ คือ สู้ด้วยทาน คือทำบุญด้วยน้ำ สู้ด้วยศีล คือรักษาศีล ๕ และสู้ด้วยภาวนา คือการสวดพระปริตรและการแผ่เมตตา นี่คือนี่ที่เราจะได้ทั้งหมด

วัดจากแดงกำลังขยายพื้นที่เพื่อรองรับงานพระศาสนา

ตอนนี้วัดจากแดงก็กำลังขยายที่ เพราะคนล้นวัด ปกติโยมจะบอกว่า คนไม่เข้าวัด อตมาก็ถามว่า โยม...ทำไมไม่เข้าวัด โยมก็บอกสาเหตุ เพราะเข้าไปแล้ว...เป็นพุทธพาณิชย์ เข้าไปแล้ว...มีแต่สะเดาะเคราะห์...ไม่ได้ปัญญา ทุกข์ใจก็กลับมาเหมือนเดิม เข้าไปแล้ว...กระเป๋านาๆ บางลงๆ

เพราะเหตุที่พระล้นวัด คนล้นวัด จึงต้องซื้อที่ขยายออกไปอีก ๒๐ ไร่ งบประมาณก็มาจากญาติโยมที่ทอดผ้าป่า มาจากญาติโยมให้หยิบให้ยืมมา จากนั้นก็ได้โอนที่ดินมาเป็นของวัด แล้วก็พัฒนา ขยายให้เป็นวัดที่มีการศึกษาสูงสุดในประเทศไทย และเป็นวัดที่มีการพัฒนาทุกรูปแบบ ทั้งปริยัติ ทั้งปฏิบัติ

และการเผยแพร่ และไม่ให้เป็นพาณิชย์ ให้
ญาติโยมที่มีทุกข์ใจ เข้ามาแล้ว ก็มาผ่อนคลาย
ที่วัด มีทุกข์จะไปไหน มีทุกข์ก็มาที่วัดนี้แหละ
คือวัตถุประสงค์ของการจัดงาน ตลอดถึงงาน
พระศาสนาที่วัดจากแดงของเรา ทั้งในปัจจุบัน
และในอนาคตด้วย

สวดพระปริตรขอฝน อุทิศบุญและแผ่เมตตา

ต่อไปนี้ ทั้งพระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกา
ทั้งหลาย สวดพระปริตร พร้อมด้วยคาถา
ขอฝนโดยพร้อมเพรียงกัน ดังนี้

๑. มหานมัสการ บทนอบน้อมพระพุทธ-
เจ้า ว่า นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมา
สมพุทฺธสฺส. (๓ ทน)

๒. ไตรสรณคัมภ์ บทสวดขอถึงพระ-
รัตนตรัยว่าเป็นสรณะ ว่า พุทฺธํ สรณํ
คจฺฉามิ... เป็นต้น

๓. นมการลิตทิกาถา บทสวดนอบน้อม
พระพุทธเจ้า ว่า สมพุทฺธเอ... เป็นต้น

๔. รตนสูตร บทสวดคุณของพระรัตนตรัย
แล้วอ้างคุณนั้นมาพิทักษ์คุ้มครองให้มีความ
สวัสดิ ให้พ้นภัยทั้งปวง เช่น ทูพภิกขภัย คือ
ข้าวยากหมากแพง อมฺนุสสภัย คือ อมฺนุชย์
เบียดเบียน และโรครภัย คือ โรคระบาด ว่า
ยานิธ ภูตานิ สมากตานิ... เป็นต้น

๕. กรณียเมตตสูตร บทสวดแผ่เมตตา
แก่เทวดา ว่า กรณียเมตตกุสเลน... เป็นต้น

๖. มัจฉราชจริยาคาถา บทสวดขอฝน
ที่กล่าวถึงจริยาวัตรของพระยาปลา ว่า ปุณ
ปริ ยทา โหมิ... เป็นต้น

๗. เทวดาอุยโยชนคาถา บทสวดส่ง
เทวดา ว่า ทูภขปฺปตฺตา จ นิทฺทุกฺขา...
เป็นต้น

๘. บทสวดให้พรว่า ภาตฺ สพฺพมจฺจลฺล...
เป็นต้น

(กิจกรรมบุญอื่นๆ คือ การฟังธรรมบรรยาย
เรื่อง การรักษาศีล ๕ สู้ภัยแล้ง และการทอด
ผ้าป่าซื้อที่ดิน)

๙. ปัตติทานคาถา บทสวดอุทิศส่วนบุญ
ให้แก่เทวดาและสรรพสัตว์ ว่า ยา เทวตา
สนฺติ วิหารวาลินี... เป็นต้น

๑๐. อัปป์มัญญาภาวนา บทแผ่เมตตา
ว่า สพฺเพ สตฺตา, สพฺเพ ปาณา, สพฺเพ
ภูตา, สพฺเพ ปุคฺคฺลา... เป็นต้น

๑๑. กราบลาพระรัตนตรัย ว่า อรหํ
สมมาสมพุทฺโธ ภควา... เป็นต้น

การรักษาศีล ๕ สู้ภัยแล้ง

บรรดาเหตุแห่งภัยแล้ง ๕ ประการนั้น
การที่พวกมนุษย์ไม่ตั้งอยู่ในธรรม เช่น ไม่
รักษาศีล ๕ เป็นต้น ก็เป็นอันตรายของฝน
ทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นเหตุให้
เกิดภัยแล้งได้เช่นกัน ที่ปรากฏในกฐณธรรมชาต
อรรถกถา มีเนื้อความโดยสรุปว่า

ในอดีตกาล สมัยที่พระเจ้าธนัญชัยโกรภัช
ครองราชสมบัติอยู่ในพระนครอินทปัฐภูมิ แคว้น
กुरू พระโพธิสัตว์ปฏิสนธิในพระครรภ์ของ
พระอัครมเหสีของพระราชานั้น เมื่อเจริญวัย
แล้วได้เรียนจบศิลปทั้งปวงในเมืองตักกสิลา
พระโพธิสัตว์ทรงดำรงตำแหน่งอุปราช แต่
หลังจากพระบิดาสิ้นพระชนม์ ก็ทรงครองราช
สมบัติสืบต่อมา

พระองค์ประกอบด้วยทศพิธราชธรรม
ทรงประพฤติในศีล คือกฐณธรรม อย่างบริสุทธิ์
แม้พระมารดา พระอัครมเหสี พระอุปราช
ผู้เป็นพระอนุชา พราหมณ์ผู้เป็นบุโรหิต อำมาตย์

ผู้รังวัดนา สารถี เศรษฐี มหาอำมาตย์ผู้ตวงข้าว นายประตู และนางวรรณทาสีผู้เป็นนครโสเภณี ก็รักษาศีล ๕ ได้บริสุทธิ์เหมือนพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ได้สร้างโรงงาน ๖ แห่ง ทรงสละทรัพย์วันละหกแสน ทรงยินดีในการบริจาคทานแก่ชาวชมพูทวีปทั้งสิ้น

ต่อมา ในแคว้นกาลิงคะ เกิดภัยแล้ง ฝนไม่ตก เกิดความอดอยากไปทั่วทุกหนแห่ง พวกมนุษย์เกิดภัย ๓ ประการ คือ **ขาดภัย** ภัยคือความอดอยาก **โรคภัย** ภัยคือโรคระบาด **ทุกข์ภัย** ภัยคือข้าวยากหามากแพง พวกกันไปส่งเสียงร้องขอความช่วยเหลือจากพระเจ้ากาลิงคราชผู้เป็นเจ้าของเมือง

พระราชชาติได้ตรัสถามถึงการแก้ภัยแล้งกับพวกอำมาตย์ทั้งหลาย ก็ได้รับคำตอบว่า สมัยก่อน เมื่อฝนไม่ตก พระราชาได้บริจาคทาน อธิษฐานอุโบสถ สมาทานศีล แล้วเข้าห้องสรีไสยาสน์ บรรทมเหนือเครื่องลาดที่ทำด้วยไม้เป็นเวลา ๗ วัน ในกาลนั้นฝนก็ตก แต่หลังจากทรงกระทำอย่างนั้นแล้วฝนก็ยังไม่ตก

ต่อมา พวกอำมาตย์กราบทูลให้ขอช้างมงคลมาจากนครอินทปัฐณ์ แต่เมื่อได้ช้างนั้นมาแล้ว ฝนก็ยังไม่ตก ในที่สุดทรงได้สดับว่า พระเจ้าธัญชัยโกกรัพยราชทรงรักษาศีล ๕ คือกุศลธรรม ด้วยเหตุนี้ ฝนจึงตกในแคว้นของพระองค์ทุกกึ่งเดือน ทุก ๑๐ วัน เพราะอานุภาพแห่งคุณความดีของพระราชา ฝนจึงตก

พระราชชาติจึงรับสั่งให้พราหมณ์และอำมาตย์นำช้างนั้นไปถวายคืนแด่พระราชา แล้วให้จดศีล ๕ คือกุศลธรรม ที่พระราชานั้นทรงรักษาลงในแผ่นทองคำ พราหมณ์และอำมาตย์

ได้ทำตามรับสั่ง พร้อมได้นำแผ่นทองคำที่จารึกกุศลธรรม ๕ ประการ ตามคำของพระโพธิสัตว์ตรัสบอก ว่า

“ปาณ น หนตพโพ,

ไม่พึงฆ่าสัตว์ ๑

อทินนํ นาทาทพพํ,

ไม่พึงถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ๑

กาเมสุมิจจาจาโร น จริตพโพ,

ไม่พึงประพฤตินิโคตในกาม ๑

มุตวาโท น ภาสิตพโพ,

ไม่พึงกล่าวคำเท็จ ๑

มชชปานํ น ปาทพพํ,

ไม่พึงดื่มน้ำเมา ๑”

หลังจากนั้น พวกพราหมณ์และอำมาตย์ก็เข้าไปหาบุคคลอื่นๆ นับตั้งแต่พระมารดาจนกระทั่งนางวรรณทาสี จากนั้นได้ถามและขอจารึกกุศลธรรมที่ชนทั้ง ๑๑ คน รักษา ลงในแผ่นทองคำ แล้วนำไปยังทันตปุรนคร ถวายแผ่นทองคำแก่พระเจ้ากาลิงคราช

ต่อมา พระองค์ทรงประพฤติกุศลธรรมนั้น ทรงบำเพ็ญศีล ๕ ให้บริบูรณ์ ในกาลนั้น ฝนก็ตกลงในแคว้นกาลิงคะทั้งสิ้น ภัยทั้ง ๓ ก็สงบระงับ แคว้นแคว้นก็มีความเกษมสำราญ มีภัักษาหารสมบูรณ์

เพราะฉะนั้น การรักษาศีล ๕ จึงช่วยภัยแล้งได้ ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวแล้วในพระไตรปิฎก รายละเอียดปรากฏอยู่ในกุศลธรรมชาดก อรรถกถา

สรุป ภัยแล้ง...สู้ได้ด้วยวิถีพุทธ

ภัยแล้ง ถือว่าเป็นอันตรายร้ายแรง นำหายนะมาให้ เพราะนำความวิบัติทุกข์ยากอย่างแสนสาหัสมาสู่มนุษย์ทั้งหลาย และทำให้เกิดภัยอื่นๆ เช่น พุทธิภัย ภัยโรคภัย เป็นต้น ตามมาอีกมากมาย และภัยนี้กำลังเกิดขึ้นหลายพื้นที่ทั่วโลก ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทยของเรา

สาเหตุภัยแล้งตามหลักพระพุทธศาสนาเกิดจากสาเหตุ ๕ ประการ คือ เตโชธาตุกำเริบ วาโยธาตุกำเริบ อสุรินทราหู วัสสวลาหก และพวกมนุษย์ไม่ตั้งอยู่ในธรรม

เมื่อสภาพแวดล้อมของโลกเกิดความเปลี่ยนแปลงเพราะความร้อนและอากาศที่แปรปรวน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดมาจากการกระทำของมนุษย์ผู้ไม่มีศีลธรรม ที่ไม่ตระหนักถึงสภาพแวดล้อม สร้างมลภาวะ มลพิษ ให้เกิดขึ้นมากมายแก่โลกที่ตนอาศัยอยู่ ประกอบกับเทวดาที่ไม่พอใจกับการกระทำของมนุษย์ผู้ไม่

ตั้งอยู่ในธรรมดังกล่าวแล้ว ก็กระทำให้เกิดภัยแล้งได้เช่นเดียวกัน

การจะสู้ภัยแล้ง การจะแก้ปัญหาภัยแล้งให้หมดไปโดยสิ้นเชิง ต้องใช้วิถีพุทธเท่านั้น คือต้องใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา เช่น การบริหารจัดการขยะให้ถูกต้อง การปลูกต้นไม้ การทำบุญด้วยน้ำ การรักษาศีล การสวดพระปริตร การแผ่เมตตา และการอุทิศบุญให้แก่เทวดา เป็นต้น ดังเช่นกิจกรรมในวันนี้ ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือกันในทุกภาคส่วน คือ บ้าน วัด รัฐบาล ต้องกระทำกิจกรรมสู้ภัยแล้งนี้ไปด้วยกัน ฝ่ายรัฐก็แก้ปัญหาด้วยวิธีของตน เช่น การแจกจ่ายน้ำ การขุดเจาะน้ำบาดาล เป็นต้น ฝ่ายวัดและประชาชน ก็ร่วมมือกันด้วยการรู้จักรักษสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพราะเมื่อทุกคนกระทำได้ดังนี้ การสู้ภัยแล้งย่อมประสบความสำเร็จ ประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน ขอเจริญพร.

“หลวงปู่ทวด” ผู้สร้างมหาคุณูปการ แก่ชาติและพระศาสนา

| ปาว-เดโช

หลวงปู่ทวด

เป็นพระมหาเถระผู้เป็นปราชญ์ในพระพุทธศาสนา ผู้ถึงพร้อมสี่ลาจารย์ตรงดงาม มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ได้สร้างมหาคุณูปการแก่ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา และเป็นปูชนียบุคคลของชาวพุทธ โดยเฉพาะในภาคใต้ของประเทศไทย ตลอดถึงชาวมาเลเซียที่ติดกับประเทศไทย นับแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนกระทั่งบัดนี้

ถึงแม้หลวงปู่จะละสังขารไปนานแล้วก็ตาม แต่ความเลื่อมใสศรัทธาที่มีต่อหลวงปู่ก็ยังคงอยู่เช่นเดิม มิได้เสื่อมคลายลงเลย ศรัทธาสาธุชนทั้งหลายพร้อมใจกันปลูกสร้างอนุสรณ์สถานหลวงปู่หลายแห่ง ทั้งในประเทศไทยและมาเลเซีย เพื่อเป็นสัญลักษณ์ เป็นที่ประกอบศาสนากิจน้อมระลึกถึงและบูชาหลวงปู่ผู้เปี่ยมด้วยคุณธรรมตลอดไป

แต่ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีข่าวสะเทือนใจสำหรับศรัทธาสาธุชนที่เคารพนับถือบูชาในหลวงปู่ ก็คือ ข่าวการรื้อทำลายสถานที่ละสังขารของหลวงปู่ทวด ที่เรียกว่า “สมิมาตี” (Sami Mati) ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเกอร์นาริงค์ ตำบลกัวลาเกอร์นาริงค์ อำเภอกริก ประเทศมาเลเซีย และได้มีการส่งข่าวต่อๆ กันในโซเชียลมีเดีย ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ฉะนั้น เพื่อให้ชาวพุทธผู้เคารพนับถือบูชาในหลวงปู่ทวดได้ทราบที่ไปที่มาของเรื่อง ได้เข้าถึงแก่นของความจริงเกี่ยวกับประวัติ ปฏิปทา ตลอดถึงข่าวการทำลายสมิมาตีของหลวงปู่ทวด ผมจึงประมวลร้อยเรียงทั้งประวัติและเรื่องเล่าความในกรณีสมิมาตี เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ประวัติหลวงปู่ทวด

เมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว หัวเมืองทางภาคใต้ของประเทศไทยเล่าลือกันมาว่า ได้มีพระภิกษุสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ชั้นสมเด็จพระสังฆราช ๔ องค์ ด้วยกัน คือ

๑. สมเด็จพระเจ้าเกษะยอ
๒. สมเด็จพระเจ้าเกษะใหญ่
๓. สมเด็จพระเจ้าจอมทอง
๔. สมเด็จพระเจ้าพะโคะ

ในที่นี้ ขอกล่าวเฉพาะตำนานสมเด็จพระเจ้าพะโคะโดยตรง ตามตำนานกล่าวไว้ว่า สมเด็จพระเจ้าพะโคะองค์นี้ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระราชมนูนิสภารามคุณูปมาจารย์ จากสมเด็จพระมหาธรรมราชา สมัยพระองค์ครองกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และกล่าวไว้ว่า

ชีวิตในวัยเด็ก

สมเด็จพระเจ้าพะโคะ ชาตะ วันศุกร์ เดือน ๔ ปีมะโรง ตรงกับ พ.ศ. ๒๑๒๕ บิดาชื่อ หูมารดาชื่อนางจันทร์ มีอายุมากแล้ว คลอดบุตรเป็นชายชื่อบู่ และได้คลอดบุตรคนนี้ที่บ้านสวนจันทร์ ตำบลชุมพล เมืองจะทิ้งพระ (อ.สทิงพระ จ.สงขลา เวลานั้น)

นายหูก นางจันทร์ เป็นคนยากจน ได้อาศัยอยู่กับคหบดีผู้หนึ่งไม่ปรากฏนาม สองสามีภริยาเป็นผู้มีฐานะอยู่ในศีลธรรม เมื่อนางจันทร์ออกจากกรอยู่ไฟเนื่องในการคลอดบุตรแล้ว วันหนึ่งนางจันทร์อุ้มลูกน้อยออกไปทุ่งนา พร้อมด้วยสามี เพื่อช่วยเก็บเกี่ยวข้าวให้แก่เจ้าของบ้านที่ได้มาอาศัยอยู่ ครั้นถึงทุ่งนาได้เอาผ้าผูกกับต้นหว้าซึ่งขึ้นอยู่ใกล้กัน ทำ

เป็นเปลให้ลูกนอน แล้วพากันลงมาเก็บเกี่ยวข้าวต่อไป

ขณะสองสามีภริยาเก็บเกี่ยวข้าวอยู่ชั่วครู่ นางจันทร์เป็นห่วงลูกน้อย ได้เหลียวมามองที่เปลบ่อยๆ ทันใดนั้น นางก็เห็นงูจงอางตัวใหญ่กำลังขดตัวพันรอบเปลลูกน้อย สองสามีภริยาตกใจร้องหวีดโวยวายขึ้น เพื่อนชานาที่เกี่ยวข้าวอยู่ใกล้เคียงก็รีบพากันวิ่งมาดู แต่ก็ไม่มีใครสามารถจะช่วยอะไรได้ งูใหญ่ตัวนั้นเห็นคนเข้าใกล้ก็ชูศีรษะขึ้นส่งเสียงขู่คำรามดังอย่างน่ากลัว จึงไม่มีใครกล้าเข้าไปใกล้เปลนั้นเลย

ฝ่ายนายหูก นางจันทร์ ผู้ตั้งมั่นอยู่ในบุญกุศล ยืนนิ่งพิจารณาอยู่ เมื่อเห็นว่างูใหญ่ตัวนั้นมีได้ทำอันตรายแก่บุตรน้อยของตนเลย จึงเกิดความสงสัยว่า งูจงอางใหญ่ตัวนี้น่าจะเกิดจากเทพนิมิตบันดาล จึงพากันหาดอกไม้และเก็บรวงข้าวเผาเป็นข้าวตอกนำมาบูชาและกราบไหว้งูใหญ่ พร้อมด้วยกล่าวคำสวดอธิษฐานขอให้ลูกน้อยปลอดภัย ในชั่วครู่ที่นั้นงูใหญ่ก็คลายขนดลำตัวออกจากเปล อันตรธานหายไปทันที

นายหูก นางจันทร์ และเพื่อน พากันเข้าไปดูทารกที่ในเปล ก็ปรากฏว่าเจ้าปู่ยังนอนหลับเป็นปกติ แต่มีแก้วดวงหนึ่งวางอยู่ที่คอในที่ลุ่มใต้ลูกกระเดือก แก้วดวงนั้นมีสีแสงรุ่งเรืองเป็นรัศมีหลากสี สองสามีภริยาจึงเก็บรักษาไว้ คหบดีเจ้าของบ้านทราบความ จึงขอแก้วดวงนี้ไว้เป็นกรรมสิทธิ์ นายหูกนางจันทร์ก็จำใจมอบให้คหบดีผู้นั้น เมื่อได้แก้วพระยาขุมมาไว้เป็นสมบัติของตนแล้ว คหบดีก็รู้สึกพอใจ

ต่อมาไม่นาน ได้เกิดการวิปริต ให้ความเจ็บไข้ได้ทุกข์แก่คหบดีและครอบครัวขึ้นอย่าง

รุนแรงผิดปกติ จนไม่มีทางแก้ไขได้ จนถึงที่สุด คหบดีเจ้าของบ้านจึงคิดว่า เหตุร้ายที่เกิดขึ้นครั้งนี้ คงจะเป็นเพราะยึดเอาดวงแก้วพระยา งูนั้นไว้จึงให้โทษ และเกรงเหตุร้ายจะลุกลาม ยิ่งๆ ขึ้น จึงตัดสินใจคืนแก้วดวงนั้นให้สอง สามีภริยากลับคืนไป หลังจากนั้น ภายในบ้าน และครอบครัวของคหบดีผู้นั้นก็ได้อยู่เย็นเป็น สุขตามปกติ และตั้งแต่นายหญิงจันทร์ได้ ครอบครองแก้ววิเศษอยู่นั้น เจ้าของบ้านก็มี ความเมตตาสงสารไม่ใช้งานหนัก การทำมา หากินเลี้ยงชีพก็จำเริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ อยู่สุขสบายตลอดมา

ชีวิตในสมณเพศ

เมื่อกาลล่วงนานมาจนเจ้าปู่อายุ ๗ ปี บิดามารดาได้นำไปถวายสมภารจวงให้เรียน หนังสือ ณ วัดดีหลวง เด็กชายปู่ศึกษาเล่า เรียนมีความเฉลียวฉลาดยิ่งกว่าเพื่อนคนใดๆ เมื่อเด็กชายปู่มีอายุ ๑๔ ปี สมภารจวงผู้เป็น อาจารย์ได้บวชให้เป็นสามเณร แล้วนำไป ฝากไว้กับพระครูสังฆธรรมรังษี ณ วัดสีหยัง (วัดสีคูย้ง อ.ระโนด เวลานั้น) เพื่อให้เรียน หนังสือมูลกัจจายน์

สามเณรปู่เรียนมูลกัจจายน์อยู่กับท่าน พระครูสังฆธรรมรังษี ซึ่งท่านมาจากกรุงศรีอยุธยา ทางคณะสงฆ์ให้เป็นครูสอนวิชามูลฯ ทางหัว เมืองฝ่ายใต้ในสมัยนั้น มีพระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาเล่าเรียนกันมา สามเณรปู่มีสติปัญญา เฉลียวฉลาด สอนิสัยปราชญ์มาแต่กำเนิด ได้ ศึกษาเล่าเรียนวิชามูลฯ อยู่ไม่นานก็สำเร็จ เป็นที่ชื่นชอบของพระอาจารย์เป็นอย่างมาก

เมื่อสามเณรปู่เรียนจบวิชามูลฯ แล้ว ได้ กราบลาพระอาจารย์ไปเรียนต่อยังสำนักพระครู

กาเดิม ณ วัดสีมาเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อสามเณรปู่ อายุครบ ๒๐ ปี พระครู กาเดิมผู้เป็นอาจารย์ จัดการอุปสมบทให้เป็น ภิกษุในพระพุทธศาสนา ทำญัตติอุปสมบท ให้ฉายาว่า “สามีราโม” ณ สถานที่คลอง แห่งหนึ่ง โดยเอาเรือ ๔ ลำ มาเทียบขนาน เข้าเป็นแพ ทำญัตติ ต่อมาคลองแห่งนั้นมี ชื่อเรียกกันว่า คลองท่าแพ จนบัดนี้

ที่มาของคำว่า “หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด”

พระภิกษุปู่เรียนธรรมอยู่สำนักพระครู กาเดิม ๓ พรรษา ก็เรียนจบชั้นธรรมบท บริบูรณ์ พระภิกษุปู่จึงกราบลาพระครูกาเดิม จากวัดสีมาเมือง กลับภูมิลำเนาเดิม ต่อมา ได้ขอโดยสารเรือสำเภาของนายอินทร์ลงเรือ ที่ท่าเมืองจะทิ้งพระไปกรุงศรีอยุธยาพระนคร หลวง เพื่อศึกษาเล่าเรียนธรรมเพิ่มเติมอีก เรือ สำเภาใช้ใบแล่นถึงเมืองนครศรีธรรมราช นาย อินทร์เจ้าของเรือได้นิมนต์ขึ้นบก ไปนมัสการ พระบรมธาตุตามประเพณีของชาวเรือเดินทาง ไกล ซึ่งได้ปฏิบัติกันมาแต่กาลก่อนๆ เพื่อขอ ความสวัสดิต่อการเดินทางทางทะเล แล้วพากันมาลงเรือสำเภาที่คลองท่าแพ เรือสำเภา ใช้ใบออกสู่ทะเลหลวง เรียบร้อยตลอดมาเป็น ระยะทาง ๓ วัน ๓ คืน

วันหนึ่ง ท้องทะเลฟ้าวิปริต เกิดพายุ ฝนตก มีดฟ้าผ่ามั่วดิน คลื่นคะนองเป็นบ้าคลั่ง เรือจะแล่นต่อไปไม่ได้ จึงลัดใบทอดสมอสู่ คลื่นลมอยู่ ๓ วัน ๓ คืน จนพายุร้ายสงบ เจียบลงเป็นปกติ แต่เหตุการณ์บนเรือสำเภา เกิดความเดือดร้อนมาก เพราะน้ำจืดที่ลำเลียง มาหมดลง คนเรือไม่มีน้ำจืดดื่มและหุงต้ม อาหาร

นายอินทร์ เจ้าของเรือ เป็นเดือดเป็นแค้น ในเหตุการณ์ครั้งนั้น หาว่าเป็นเพราะพระภิกษุ ปุ้อาศัยมา จึงทำให้เกิดเหตุร้ายซึ่งตนไม่เคย ประสบเช่นนี้มาแต่ก่อนเลย ผู้บันดาลโทษะ ย่อมไม่รู้จักผิดชอบฉันใด นายเรือคนนี้ก็ ฉะนั้น เขาจึงได้ไล่พระภิกษุปลุงเรือ ไล่ให้ ลูกเรือนำไปขึ้นฝั่ง หมายจะปล่อยท่านไปตาม ฆาตกรรม

ขณะที่พระภิกษุปลุงนั่งอยู่ในเรือเล็ก ท่าน ได้ยื่นเท้าลงเหยียบน้ำทะเลแล้วบอกให้ลูกเรือ คนนั้นตักน้ำขึ้นดื่มกินดู ปรากฏว่าน้ำทะเลที่ เค็มจัดตรงนั้นแปรสภาพเป็นน้ำที่มีรสจืดสนิท ลูกเรือคนนั้นจึงขึ้นไปบนเรือใหญ่ บอกให้เพื่อน ทราบ พวกกะลาสีบนเรือใหญ่จึงชวนกันตัก น้ำทะเลตรงนั้นขึ้นไปดื่มแก้กระหาย พวก กัณฑ์ศรชัยในอภินิหารของพระภิกษุหนุ่มองค์นี้ ยิ่งนัก

ความทราบถึงนายอินทร์เจ้าของเรือ จึง ได้ตักน้ำนั้นพิสูจน์ดู ปรากฏว่าน้ำทะเลที่จืด นั้น มีบริเวณอยู่จำกัดเป็นวงกลม ประมาณ เท่าล้อเกวียน นอกนั้น เป็นน้ำเค็มตามธรรมชาติ ของน้ำทะเล จึงสั่งให้ลูกเรือตักน้ำในบริเวณ นั้น ขึ้นบรรจุภาชนะไว้บนเรือจนเต็ม

นายอินทร์และลูกเรือ ได้ประจักษ์ใน อภินิหารของท่านเป็นที่อัศจรรย์เช่นนั้น ก็ เกิดความหวาดวิตกกังวลพิบัติที่ตนได้กระทำไว้ ต่อท่าน จึงได้นิมนต์ให้ท่านขึ้นบนเรือใหญ่ แล้วพากันกราบไหว้ขอขมาโทษตามที่ตนได้ กล่าวคำหยาบต่อท่านมาแล้ว และถอนสมอ ใช้ใบแล่นเรือต่อไป เป็นเวลาหลายวันหลาย คืนโดยเรียบร้อย

เมื่อเรือสำเภามาถึงกรุงศรีอยุธยา เข้าจอด เียบท่าเรียบร้อยแล้ว นายอินทร์ได้นิมนต์ ท่าน ให้ท่านเข้าไปในเมือง แต่ท่านไม่ยอมเข้า

เมือง ท่านปรารถนาจะอยู่ ณ วัดเอกเมือง เพราะเห็นเป็นที่เงียบสงบดี แต่ในที่สุดได้ไป อาศัยอยู่ ณ วัดราชานุวาส ซึ่งตั้งอยู่นอก กำแพงเมือง ขณะนั้นพระมหาธรรมราชา ครองกรุงศรีอยุธยา

พระเจ้ากรุงลังกาขอทำพระเจ้ากรุงไทย ให้ทรงแปลพระธรรม

ในสมัยนั้น ประเทศลังกาอันมีพระเจ้า วัฏฏคามินีครองราชเป็นเจ้าแผ่นดิน มีพระ- ประสงค์อยากจะได้กรุงศรีอยุธยาไว้ได้พระบรม เดชาภาพ แต่พระองค์ไม่มีพระประสงค์จะ ก่อสงครามให้เกิดรบราฆ่าฟันกันและกัน ให้ ประชาชนข้าแผ่นดินเดือดร้อน จึงมีนโยบาย อีกอย่างหนึ่งที่สามารถจะเอาชนะประเทศอื่น โดยการทำพินัน

พระองค์จึงตรัสสั่งให้พนักงานพระคลัง เบิกจ่ายทองคำในท้องพระคลังหลวง มอบให้ แก่นายช่างทองไปจัดการหลอมหล่อเป็นตัว อักษรเท่าใบมะขาม จำนวน ๘๔,๐๐๐ เมล็ด แล้วมอบให้แก่พราหมณ์ผู้เฒ่า ๗ คน พร้อมด้วย ข้าราชการอันมีค่าบรรทุกลงเรือสำเภา ๗ ลำ พร้อมด้วยพระราชสาส์นให้แก่พราหมณ์ทั้ง ๗ นำลงเรือสำเภาใช้ใบแล่นไปยังกรุงศรีอยุธยา

เมื่อเรือสำเภาจอดท่ากรุงศรีอยุธยาเรียบร้อยแล้ว พราหมณ์ทั้ง ๗ ได้พากันเข้าเฝ้าสมเด็จพระ- มหาธรรมราชาถวายสาส์น สมเด็จพระ- เจ้าอยู่หัวแห่งกรุงไทยทรงอ่านพระราชสาส์น ความว่า พระเจ้ากรุงลังกาขอทำพระเจ้ากรุง ไทยให้ทรงแปลพระธรรมในเมล็ดทองคำ และเรียบเรียงตามลำดับให้เสร็จภายใน ๗ วัน ถ้าแปลและเรียบเรียงได้ทันกำหนด พระเจ้า กรุงลังกาขอถวายข้าวของอันมีค่าทั้ง ๗ ลำ

เรือสำเภาเป็นบรรณาการแก่พระเจ้ากรุงไทย แต่ถ้าพระเจ้ากรุงไทยแปลเรียงเมล็ดทองคำ ไม่ได้ตามกำหนด ให้พระเจ้ากรุงไทยจัดการ ถวายดอกไม้ เงินและทอง ส่งเป็นบรรณาการ แก่กรุงลังกาทุกๆ ปี ตลอดไป

ประกาศพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั่วประเทศ

เมื่อพระองค์ทรงทราบพระราชสาส์นอัน มีข้อความดั่งนั้น จึงทรงตรัสสั่งนายศรีธัญชัย สังฆการี เขียนประกาศนิมนต์พระราชอาคัน และพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั่วประเทศ มาแปลธรรมในพระมหานครให้ทันกำหนด

เมื่อได้ประกาศไปแล้ว ๖ วัน ก็ไม่มีใคร สามารถแปลเรียบเรียงเมล็ดทองคำนั้นได้ พระองค์ทรงปริวิตกเป็นยิ่งนัก และในคืนวัน นั้น พระองค์ทรงสุบินนิมิตว่า มีพระยาช่าง เผือกผู้มาจากทิศตะวันตกขึ้นยืนอยู่กับพระแท่น ในพระบรมมหาราชวัง ได้เปล่งเสียงร้องก้อง ดังได้ยินไปทั่วทั้งสี่ทิศ ทรงตกพระทัยตื่น บรรทมในยามนั้น และทรงพระปริวิตกใน พระสุบินนิมิต เกรงว่าประเทศชาติจะเสีย อธิปไตย และเสื่อมเสียพระบรมเดชานุภาพ ทรงพระวิตกกังวลไม่เป็นอันจะบรรทมจน รุ่งสาง

เมื่อได้เสด็จออกยังท้องพระโรง สั่งให้ โจรหลวงเข้าเฝ้าโดยด่วน และทรงเล่าพระ- สุบินนิมิตให้โจรหลวงทำนาย เพื่อจะได้ทรง ทราบว่าร้ายดีประการใด เมื่อโจรหลวงทั้ง คณะได้พิจารณาดูยามในพระสุบินนิมิตนั้น โดยละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ก็พร้อมกันกราบ ถวายบังคมทูลว่า ตามพระสุบินนิมิตนั้น จะมีพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งมาจากทิศตะวันตก

อาสาเรียงและแปลพระธรรมได้สำเร็จ พระ- บรมเดชานุภาพของพระองค์จะยั่งยืนแผ่ไพศาล ไปทั่วทั้งสี่ทิศ เมื่อพระองค์ทรงทราบแล้วก็ คลายพระปริวิตกลงได้บ้าง

พระภิกษุผู้รับคำนิมนต์ช่วยแปลพระธรรม

ด้วยเดชะบุญบันดาล ในเช้าวันนั้น บังเอิญ ศรีธัญชัยไปพบพระภิกษุผู้ ที่วัดราชานุวาส ได้สนทนาปราศรัยกันแล้วก็ทราบว่า ท่านมา จากเมืองตะลุง (พัทลุงเวลานี้) เพื่อศึกษา ธรรม ศรีธัญชัยเล่าเรื่องพระเจ้ากรุงลังกา ทำพินันให้แปลธรรม แล้วถามว่าท่านพอจะ ช่วยแปลได้ไหม พระภิกษุตอบว่า ถ้าไม่ ลอง ก็ไม่รู้ ศรีธัญชัยจึงนิมนต์ท่านเข้าเฝ้า ณ ที่ประชุมสงฆ์

ขณะที่พระภิกษุไปถึงประตูหน้าพระวิหาร ท่านอย่างเท้าก้าวขึ้นไปเหยียบบนก้อนหินศิลา แล่ง ทันทีนั้น ศิลาแล่งได้หักออกเป็นสอง ท่อนด้วยอำนาจอิทธิฤทธิ์เป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก เมื่อเข้าไปในพระวิหาร พระมหากษัตริย์ตรัส สั่งพนักงานปุพรมให้ท่านนั่งในที่อันสมควร แต่ก่อนท่านจะเข้านั่งที่แปลพระธรรมนั้น ท่าน ได้แสดงกิริยาอาการเป็นปัญหาธรรมต่อหน้า พราหมณ์ทั้ง ๗ กล่าวคือ ท่าแรก ท่านนอน ลงในท่าสี่เหลี่ยมไสยาสน์ แล้วลุกขึ้นนั่งกายตรง แล้วกระเียบไปข้างหน้า ๕ ที แล้วลุกขึ้นเดิน เข้าไปนั่งในที่อันสมควร

พระภิกษุผู้ถูกพราหมณ์พุดดูหมิ่น

พราหมณ์ผู้เฒ่าทั้ง ๗ เห็นท่านแสดงกิริยา เช่นนั้นเป็นการขบขัน ก็พากันหัวเราะและ พุดว่า นี่หรือพระภิกษุที่จะแปลธรรมของ

พระบรมศาสดา ทำไมจึงแสดงกิริยาอย่างเด็ก
ไร้เดียงสา พราหมณ์พุดดูหมิ่นท่านหลายครั้ง
ท่านจึงหัวเราะและถามพราหมณ์ว่า ประเทศ
บ้านเกิดเมืองนอนของท่าน ท่านไม่เคยพบ
เห็นกิริยาอาการเช่นนี้บ้างหรือ พราหมณ์
เผ่าฉงนใจก็นิ่งอยู่ ต่างนำบาตรใส่เมล็ดทองคำ
เข้าประเคนท่านทันที

เมื่อพระภิกษุปรับประเคนบาตรจากมือ
พราหมณ์มาแล้ว ท่านก็นิ่งสงบจิตอธิษฐาน
แต่ในใจว่า ขออำนาจคุณบิดามารดา ครูบา
อาจารย์ และอำนาจผลบุญกุศลที่ได้สร้างมา
แต่ปางก่อน และอำนาจเทพดาอันรักษา
พระนคร ตลอดถึงเทวดาอารักษ์ศักดิ์สิทธิ์
ทั้งหลาย ครั้นนี้ อาตมาจะแปลพระธรรม ช่วย
กู้บ้านกู้เมือง ขอให้ช่วยดลบันดาลจิตใจให้
สว่างแจ้ง ขจัดอุปสรรคที่จะมาขัดขวาง ขอ
ให้แปลพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์
สำเร็จสมปรารถนาเถิด ครั้นแล้วท่านคว่ำ
บาตร เททองเรียรดลงบนพรหม และนึ่งคุย
กับพราหมณ์ตามปกติ (อ่านต่อฉบับหน้า)

หลวงปู่ทวด

บนแผ่นดินอิสลามมลายู

จากภาพการรื้อทำลายสถานที่ละสังขาร
ของหลวงปู่ทวด ได้ส่งต่อๆ กันในโซเซียล
มีเดีย เป็นกระแสตื่นกันชั่วขณะ เพราะไม่ได้
ทราบที่ไปที่มาของเรื่อง ก็ได้เป็นแค่กระแส
โหมกันสั้นๆ

เพื่อเข้าถึงแก่นของความจริง และเป็น
บันทึกทางประวัติศาสตร์แก่ลูกหลานรุ่นหลัง
ผมขอลำดับเรื่องเล่าความในกรณี Sami Mati
แปลว่า “สถานที่พระตาย” ก็คือ สถานที่
หลวงปู่ทวดละสังขาร

หลวงปู่ทวด สมเด็จเจ้าพะโคะ (ที่วัด
พะโคะ จ.สงขลา)

หลวงปู่ทวดคือใคร ?

ขอกล่าวถึงหลวงปู่ทวด วัดพะโคะ จ.
สงขลา ไว้เพียงย่อ เพื่อประกอบความเข้าใจ
และรู้รอบในเนื้อหาสาระที่จะกล่าวถึงในกรณี
“การทำลายสมิมาตี”

**

“ท่านเป็นชาวตะลุงชื่อว่าสามิราม
ได้เจอพราหมณ์ผู้เฒ่าชาวลังกา
เมื่อคราวครั้งเรียนธรรมประจำกรุง
พระเพ็ญฟุ้งเปรี๊ยะปราษฎ์ทางศาสนา
ได้แปลธรรมชนะพราหมณ์ผู้เฒ่าชาวลังกา
พระราชาราชแต่งตั้งที่พระราชมนี
กลับตะลุงมุ่งคิดแต่กิจศาสน์

จิตหมายมาตปรุงเมืองให้เรื่องศรี
สร้างศาลาโบสถ์วิหารและเจดีย์
ลงในที่วัดพะโคะอันโสภะ
ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์
ท่านจึงได้จารึกไว้ศึกษา
เป็นตำนานวัดพะโคะแต่นั้นมา
นับเวลาไม่น้อยกว่าสามร้อยปี”

**

องค์ไหน ? คือองค์ใด ?

หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดวัดช้างให้
จ. ปัตตานี หลวงปู่ทวดวัดพะโคะ จ.สงขลา
สมเด็จพระเจ้าพะโคะ พระราชมนูสามิรามราช-
คณูปมาจารย์ ท่านลังกา

เป็นเรื่องที่ถกกันว่าท่านทั้งหลายที่ได้เอ่ย
ชื่อมาเป็นองค์เดียวกันหรือไม่ ?

ด้วยเป็นเหตุจากที่สมเด็จพระเจ้าฯ ได้หายไป
จากวัดพะโคะพร้อมกับสามเณรองค์หนึ่ง พร้อม
กับการปรากฏตัวของพระภิกษุองค์หนึ่งที่เมือง
ไทรบุรี ในสมัยที่เมืองไทรบุรียังเป็นเมืองพุทธ
เมืองไทรบุรี ก็คือ รัฐเคดาห์ ในประเทศ
มาเลเซียเดี๋ยวนี้

ท่านอาจารย์ทิมเล่าว่า

จากคำบอกเล่าของท่านพระครูวิสัยโสภณ
(ท่านอาจารย์ทิม ธมฺมธโร) เจ้าอาวาสวัด
ราษฎร์บูรณะ (วัดช้างให้)

“สมัยที่สมเด็จพระเจ้าพะโคะ โละหายไปจาก
วัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอยะหริ่งพระ
จังหวัดสงขลา ครั้งนั้น ได้มีพระภิกษุชรารูป
หนึ่งปรากฏตัวขึ้นที่เมืองรัฐไทรบุรีเวลานี้

พระภิกษุรูปนี้เป็นปราชญ์ทางธรรม และ
เชี่ยวชาญทางอิทธิอภินิหารเป็นยอดเยี่ยม
ชาวเมืองไทรบุรีมีความเคารพเลื่อมใสมาก
ซึ่งสมัยนั้นคนมลายูในเมืองไทรบุรีนับถือ
ศาสนาพุทธ ต่อมาท่านก็ได้เป็นสมภารเจ้า
วัดแห่งหนึ่งในเมืองนั้น”

“มีเรื่องชวนคิดอยู่ว่า พระภิกษุชรารูปนี้
ไม่มีประชาชนคนใดจะทราบได้ว่า ท่านชื่อ
อย่างไร ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ไหน ก็ไม่มีใคร
ซักถาม จึงพากันขนานนามเรียกกันว่า “ท่าน
ลังกา องค์ท่านดำ” ท่านปกครองวัดด้วย
อำนาจธรรมและอิทธิภินิหารอย่างยอดเยี่ยม
เป็นที่พึ่งทางธรรมปฏิบัติ และการเจ็บไข้ได้
ทุกข์ของประชาชนด้วยเมตตาธรรม ประชาชน
เพิ่มความเคารพเลื่อมใสท่าน ตลอดถึงพระ-
ยาแก้มดำ เจ้าเมืองไทรบุรีสมัยนั้น และท่าน
มีความสุขตลอดมา”

พระภิกษุชราองค์นี้ ท่านอยู่เมืองไทรบุรี
เขาเรียกว่าท่านลังกา ท่านเคยมาอยู่วัดช้างให้
ชาวบ้านเรียกว่าท่านช้างให้ เป็นเช่นนี้ตลอดมา

ขณะที่ท่านลังกาพำนักอยู่ที่วัดในเมือง
ไทรบุรี วันหนึ่งอุบาสกอุบาสิกา และลูกศิษย์
อยู่พร้อมหน้า ท่านได้พูดขึ้นในกลางชุมนุม
นั้นว่า

“ถ้าท่านมรณภาพเมื่อใด ขอให้ช่วย
กันจัดการหามศพไปทำการฌาปนกิจ ณ
วัดช้างให้ด้วย และขณะหามศพพักแรมนั้น
ณ ที่ใดน้ำเน่าไหลลงสู่พื้นดิน ที่ตรงนั้นจง
เอาเสาไม้แก่นปักหมายไว้ต่อไปข้างหน้าจะ
เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์”

อยู่มาไม่นานเท่าไรก็ได้มรณภาพลงด้วย
โรคชรา คณะศิษย์ผู้เคารพในตัวท่านก็ได้จัดการ
ตามที่ท่านสั่งโดยพร้อมเพรียงกัน

เมื่อทำการฉาบปูนทาสีเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะศิษย์ผู้ไปส่งได้ขอแบ่งเอาอิฐของท่านแต่ส่วนน้อยนำกลับไปทำสถูปที่วัด ณ เมืองไทรบุรี (วัดโพธิเจติยาราม) ไว้เป็นที่เคารพบูชา ตลอดมาจนบัดนี้

เป็นที่รู้จักกันของชาวพุทธทั้งสองแผ่นดิน ไทย-มลายูว่า พระภิกษุชราองค์นี้ ท่านอยู่เมืองไทรบุรีเขาเรียกว่า “ท่านลังกา” เมื่อท่านมาอยู่วัดข้างให้ชาวบ้านเรียกว่า “ท่านข้างให้” เป็นเช่นนี้ตลอดมา

เส้นทางประวัติศาสตร์

เส้นทางนำศพหลวงปู่ทวดกลับวัดข้างให้ เมื่อกว่า ๓๐๐ ปีก่อน ต้องพักศพและถ้ำน้ำเหลืองหรือน้ำเน่า เป็นระยะๆ ที่พักศพระหว่างเส้นทางบางจุดได้ขาดหายไป ผู้ที่ค้นหาปะติดปะต่อได้ครบถ้วน คือ คุณวิบูล เกียรติโมหี ชาวจังหวัดสงขลา

คุณวิบูล เกียรติโมหี เป็นบุคคลที่ถือมีดพริ้ว ถางป่าเจาะช่อง เข้าไปจนพบหลักไม้แก่นที่ถูกทอดทิ้งไว้กว่า ๓๐๐ ปี

รายละเอียดทั้ง ๑๒ จุดได้ลำดับและบันทึกไว้ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทนี้

สมิมาตี “จุดสิ้นของอรหันต์” “หลักบอกระยะทาง” ของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาได้ดำเนินมาถึงทุกวันนี้ ตั้งแต่พระพุทธเจ้าทรงปรินิพพาน ได้มีอรหันตสาวกปรากฏประดับเส้นทางเดินของพุทธธรรมเป็นระยะๆ

เรื่องที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ อันดับแรก จะกล่าวถึง สถานที่หลวงปู่ทวดอรหันต์เจ้าได้

ละสังขาร ณ ตำแหน่งที่เรียกว่า “สมิมาตี” นี้ ถ้าจะกล่าวเพียงจุดเดียวก็จะไม่ครบถ้วนในเรื่องที่ควรรับรู้ในแรงศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชาวไทยค้ำถีน ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ตามเมืองต่างๆ แถบคาบสมุทรมุทที่เรียกว่าคาบสมุทรมลายู

ชาวไทยทั้งหลายในแถบคาบสมุทรมุทเขาเคยอยู่ของเขาในฐานะเจ้าของประเทศ เพราะในอดีตเมืองต่างๆ เหล่านี้ เป็นเมืองประเทศราชของประเทศไทยมาก่อนหลายเมือง จุดที่รัฐบาลท้องถิ่นของมาเลย์สั่งรื้อนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการรู้จักรัฐเปรัก ซึ่งเป็นเมืองหนึ่งในมลายูที่เคยเป็นประเทศราชของไทย

เมื่อมีการโอนอำนาจไปขึ้นกับอังกฤษ ได้มีข้อตกลงฝากฝังให้ดูแลคนไทยค้ำถีนที่เคยเป็นลูกที่หรือคนไทยเจ้าถีนมาก่อน รัฐบาลอังกฤษได้รับปากและมีสัญญาต่อกัน เมื่อมลายูเป็นอิสระจากอังกฤษจะปฏิบัติได้ครบถ้วนหรือไม่? ไม่มีใครตอบได้

แต่รู้ว่าคนไทยมีสิทธิครอบครองที่ดินเฉพาะลูกหลานในตระกูลเดียวกันห้ามขายให้ผู้อื่น ถ้าจะขายต้องขายให้ชาวมาลายูมุสลิม ญิมบุตรเท่านั้น

ละสังขารเมื่อเสร็จภารกิจรับนิมิต

จากพี่น้องชาวไทยพุทธในมาเลเซียได้บอกลูกบอกหลานต่อๆ กันว่า หลวงปู่ทวดอยู่ที่วัดในเมืองไทรบุรี แต่มีเหตุต้องเดินทางมารัฐเปรักด้วยกิจนิมิตของบุคคลสำคัญ แต่ท่านได้อาพาอยู่ที่รัฐเปรักเป็นเวลา ๒ เดือน เมื่อหายอาพาธ ท่านก็เดินทางกลับไทรบุรี ในระหว่างทางนั้น ท่านได้ละสังขาร ณ ริมฝั่ง

แม่น้ำ กัวลา-เกอร์นาริง อำเภอกริก รัฐเปรัก (เป-ระ) ดังภาพนี้

จุดที่ หลวงปู่ทวด มรณภาพ

สถูปบนฝั่งมูมบนขวามือ คือสถานที่หลวงปู่ทวดมรณภาพ อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เกอร์นาริง อำเภอกริก รัฐเปรัก (เป-ระ) สถานที่แห่งนี้เรียก “สมิมาตี” หรือที่ “พระตาย”

เขื่อนหรือสถูป ณ จุดมรณภาพ

คุณวิบูล เกียรติโมฬี กับจุดที่หลวงปู่ทวดมรณภาพ หรือ “สมิมาตี”

สถูปเจดีย์ที่ท่านเห็นในภาพนี้ พ่อท่านริน หรือพระครูอนุรักษโพธิกิจ ท่านได้นิมิตเห็น หลวงปู่ทวดมาบอกว่า อยากให้พ่อท่านรินไป สร้างเจดีย์ที่ตรงนั้น มีโรงเรือนอยู่แล้ว เป็นที่ เคารพสักการะของชาวจีนที่นี้มาก ชาวจีนจะ เรียกว่า “โตะะกงเซียม” เรียกเป็นภาษามลายู ว่า “สมิมาตี” แปลว่าที่ “พระตาย” โดยที่ ไม่รู้จักหลวงปู่ทวดแต่อย่างใด

การนำเสนอเรื่องที่ว่ารัฐบาลท้องถิ่น (รัฐเปรัก) รื้อมณฑปจตุรมุข เป็นเหตุการณ์ที่เกิดในจุดที่ ๑ หรือ สมิมาตี ถ้าหากจะกล่าวถึงเพียงแค่ การรื้อมณฑปนี้ ท่านผู้อ่านคงจะได้แค่รับรู้ เฉพาะเรื่องสิทธิทางกฎหมายในการสั่งรื้อของ รัฐบาลมาเลย์เท่านั้น ...แล้วก็จบ

แต่สาระเกร็ดย่อยต่อไปนี่ จะได้บอกให้รู้ ถึงความเลื่อมใสและความศรัทธาของประชาชน ชาวไทยพุทธค้ำถัดถิ่น ที่มีต่อสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติ ชอบในดินแดนประเทศราชมลายู และความ สัมพันธ์ไปมาหาสู่กับประเทศไทยแผ่นดินแม่ กันอย่างไร?

ดังนั้น จึงขอเล่าการเดินทางนำหลวงปู่ทวด กลับบ้านที่ปัตตานี จากมลายูถึงปัตตานีทั้ง ๑๒ จุด ที่ได้ค้นพบแล้ว

จุดที่หลวงปู่ทวดละสังขาร เป็นสถูปริมน้ำ สู่โขงเกอร์นาริงค์

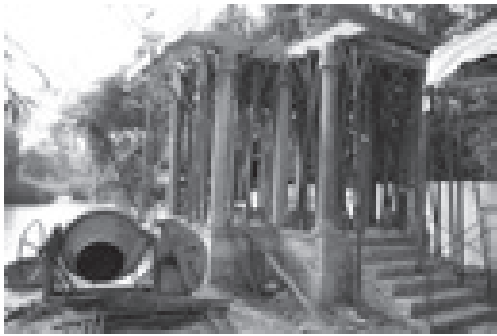
สถานที่ ตำบล กัวลา-เกอร์นาริงค์ [Kuala Kernaring]

อำเภอ กริก [Grik]

จังหวัด/รัฐ เปรัก [Perak]

ลักษณะเป็นสถูปเจดีย์เล็กๆ ตั้งอยู่ริม แม่น้ำเกอร์นาริงค์ อยู่ระหว่าง สู่โขงบาทห์ ไหลบรรจบกับ สู่โขงเกอร์นาริงค์ และสู่โขง เกอร์นาริงค์ไหลบรรจบกับ สู่โขงเประ ซึ่งเป็น แม่น้ำใหญ่ มีต้นน้ำอยู่บนเทือกเขาสันกาลาศีรี

ตรงสถูปนี้เป็นสถานที่มรณภาพของหลวง ปู่ทวด เมื่อพ.ศ. ๒๒๑๗ ขณะรับกิจนิมนต์มา ตรวจดูทำเลสถานที่ เพื่อจะสร้างเมืองใหม่ ชาวบ้านที่นี้เชื่อกันว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เรียกที่นี้ว่า “สมิมาตี”

มณฑปแห่งศรัทธา >> จากสลูปลูกๆ มาเพิ่ม มณฑปจตุรมุข ด้วยแรงศรัทธา สร้างเมื่อเดือน มีนาคม ๕๗

จุดพักศพที่ ๒ ต้นไทรในป่าบ้านกัวะลัวะ (บ้านโก๊ะระโน)

สถานที่ ตำบล กัวะลัวะ [Kuar-Luar]
อำเภอ เปงกาลัน ฮูลู [Pengalan Hulu]
จังหวัด/รัฐ เปรัก [Perak]

ที่หมายเป็นต้นไทร อยู่ในป่ากัวะลัวะ ซึ่งในอดีตที่นี่เป็นที่ตั้งชุมชนเก่าของคนไทยเรียกว่าบ้านโก๊ะระโน ภายหลังจากย้ายชุมชนไปอยู่ที่บ้านตาเสะ เป็นสถานที่พักศพของหลวงปู่ทวด ต่อจากจุดมรณภาพชาวบ้านเรียกบริเวณดังกล่าวว่า “สามีสูยัน” หรือ “หลวงปู่ทวดขอฝน”

จุดพักศพที่ ๓ เนินดินหลังวัดเทพสุวรรณาราม

สถานที่ ตำบล ปาดังเปลียง [PadangPliang]
อำเภอ เป็นดัง [Pendang]
จังหวัด/รัฐ เคดาห์ [Kedah]

เป็นเนินดินมีหลังคาสังกะสีครอบอยู่ ปัจจุบันไม้แก่นได้ชำรุดสูญหายไปแล้ว อยู่หลังวัดสุวรรณาราม หรือ วัดนางแปลง ตั้งอยู่ที่

บ้าน ปาดังเปลียง เป็นสถานที่พักศพต่อจากบ้านโก๊ะระโน

จุดพักศพที่ ๔ สลูปเจดีย์ วัดโพธิเจติยาราม

สถานที่/ตำบล กำปุงจีนา [Kampung Jena]
อำเภอ เป็นดัง [Pendang]
จังหวัด/รัฐ เคดาห์ [Kedah]

เป็นเจดีย์บรรจุอัฐิของหลวงปู่ทวด ซึ่งได้นำมาจากวัดข้างให้หลังจากได้มาปณกิจศพแล้ว

สลูปอันนี้เชื่อกันว่าเป็นสลูปที่บรรจุพระอัฐิของหลวงปู่ทวดดังปรากฏในหนังสือ “สถานการณ์ภาคใต้ เมื่อนาวาไทยหลงทิศ” ว่า

“เมื่อได้มาปณกิจศพแล้ว อุบาสกอุบาสิกาที่ได้ร่วมเดินทางมาส่งก็ได้ขอแบ่งอัฐิส่วนหนึ่งกลับไปสร้างเจดีย์บรรจุที่วัดไทรบุรี และเชื่อว่าวัดในเมืองไทรบุรีก็คือวัดนี้เอง ชาวบ้านมักเรียกวัดนี้ว่า “วัดทุ่งควาย” อยู่ที่บ้านทุ่งควายหรือกำปุงจีนา เป็นสถานที่พักศพต่อจากบ้านนางแปลง (อ่านต่อฉบับหน้า)

ตามภาพคือเจดีย์เก่า ที่ชำรุดมีรอยร้าว บัดนี้ ได้สร้างเจดีย์ใหม่ครอบไว้

สืบค้นหา พระพุทธรูป บาท ๕ รอย

(ตอน ๑)

วิเทศทัย

ธรรมดาของชาวพุทธไม่ว่าชาติภาษาใด มักนิยมกราบไหว้บูชาอนุสรณ์สถานอันเป็นเครื่องรำลึกนึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บ้างก็เป็นพระพุทธรูป บ้างก็เป็นต้นพระศรีมหาโพธิ์ บ้างก็เป็นเจดีย์ บ้างก็เป็นพระธรรมคัมภีร์ บ้างก็เป็นพระสารีริกธาตุ แล้วแต่จริตหรือความชื่นชอบของแต่ละกลุ่มคนตามประเพณีแห่งตน อนุสรณ์บางอย่างหากเป็นที่รู้จักแพร่หลาย มักมีการสร้างเพื่อเป็นที่เคารพสักการะบูชากันดาษดื่น เฉกเช่นรอยพระพุทธรูปบาท

ประเพณีการสักการะรอยพระพุทธรูปบาท เห็นจะเกิดขึ้นที่อินเดียเป็นปฐม ก่อนจะมาแพร่หลายในประเทศศรีลังกา เพราะมีหลักฐานปรากฏหลายแห่ง ทั้งด้านวรรณกรรมและโบราณคดี ประเทศไทยก็เคยนำคติความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรูปบาทมาสร้างที่อาณาจักรสุโขทัย และพัฒนามาเป็นรูปธรรมชัดเจนสมัยอยุธยา หลักฐานก็คือรอยพระพุทธรูปบาทที่สระบุรีนั้นแหละ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นหาพระพุทธรูปบาท ๕ รอย ที่ปรากฏในคถา นมัสการรอยพระพุทธรูปบาท ซึ่งชาวพุทธไทยรู้จักกันเป็นอย่างดี เพราะแต่งเป็นคาถาเรียบง่ายสละสลวยด้วยทำนอง ทำให้ติดปากคนอ่านจนเป็นเหตุให้สวดกันทั่วไปตามอารามวิหารน้อยใหญ่ทั่วประเทศ

ก่อนที่จะศึกษาวิเคราะห์พระพุทธรูปบาท ๕ รอยนั้น เห็นสมควรกล่าวถึงคถา นมัสการรอยพระพุทธรูปบาทเสียก่อน ผู้เขียนเคยได้ยินพระศรีลังกาท่านสวดคถา นมัสการบทนี้ออกบ่อย ซึ่งเป็นเพียงครั้งแรกเท่านั้น จึงได้ตั้งข้อสังเกตเป็นสมมติฐานแต่เบื้องต้น หาได้ใส่ใจศึกษาเพิ่มเติมไม่ เพราะมีการงานอย่างอื่นเป็นภาระอยู่ ต่อมาครั้งได้สืบค้นเอกสารหลายแห่งทั้งไทยและเทศแล้ว ทำให้ทราบว่า มีอะไรซ่อนอยู่ในคถา นมัสการรอยพระพุทธรูปบาทบทนี้หลายอย่าง จะเก็บไว้อ่านคนเดียวก็กลัวจะเป็นความเห็นแก่ตัว และนานไปก็คงจะลืมเป็นธรรมดาวิสัย

จึงคิดเห็นว่าหากเมื่อแม่เป็นธรรมทานบ้าง น่าจะเป็นกุศลอีกโสดหนึ่ง

เบื้องต้นเรามาวิเคราะห์คาคาถาธรรมสารรอย พระพุทธบาทกันเสียก่อน ส่วนพัฒนาการ ความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธบาทของคนศรีลังกา คนพม่า และคนไทย ค่อยมาวิเคราะห์กัน ทีหลัง เพราะเห็นว่าหากได้ภาพเกี่ยวกับความเป็นมาของพระคาคาถาธรรมสารรอยพระพุทธบาท แล้ว ย่อมเป็นการง่ายต่อการทำความเข้าใจ ในรายละเอียด โดยเฉพาะการเชื่อมโยงเรื่องราวระหว่างศรีลังกา พม่า และไทย

มาดูคาคาถาบทแรกกันเลย

วันทามิ พุทธัง ภาวะปาระติณณัง

ติโลกะเกตุจฺจ ติภะวะกะนาถัง

โย โลกะเสฏฺฐโร สกะละลัง กิเลสัง

เจตวานะ โพเธลิ ชะนัง อะนันทัง ฯ

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระพุทธเจ้า ผู้ข้าม พันฝั่งแห่งภพ ผู้เป็นธงชัยแห่งไตรโลก ผู้เป็นนาถะเอกของไตรภพ ผู้ประเสริฐในโลก ตัดกิเลสทั้งสิ้นได้แล้ว ช่วยปลุกปลวงชนให้ตื่น

หากเคยอ่านคาคาถาตามแบบฉบับของชาว ศรีลังกา ไม่ว่าจะเป็นการบูชาสิ่งใดก็แล้วแต่ ทั้งพุทธและพราหมณ์ มักจะเริ่มต้นด้วยการ สรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้าก่อนเสมอ บางแห่งขยายออกไปถึงพระรัตนตรัยบ้างก็มีการสรรเสริญแบบนี้ไม่ต่างจากการตั้งนะโม แบบบ้านเรา อาจเป็นเพราะชาวศรีลังกาให้ความสำคัญพุทธภาวะนั่นเอง คาคาถาบทนี้เน้นความเป็นเลิศของพระพุทธเจ้าเหนือสามโลก

โดยชี้ให้เห็นว่าเพราะพระองค์สามารถ กำจัดอาสวะกิเลสได้สิ้นแล้ว จึงเป็นบรมครู ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายทั้งปวง แต่ ความจริงคือ ผู้แต่งต้องการบอกว่าพระพุทธเจ้า อยู่เหนือชาวศรีลังกาทุกหมู่เหล่า ไม่ว่าจะนับถือบูชาสิ่งใดหรือนับถือศาสนาไหน เพราะ พระองค์เป็นสัญลักษณ์แห่งปัญญาคือความรู้

เชื่อว่าคาคาถาบทนี้แต่งขึ้นตั้งแต่ยุคแรกเริ่ม สมัยพระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่บนเกาะลังกา เป็นแน่แท้ เพราะสมัยนั้นเน้นพุทธคุณเป็นหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รูปแบบ ภาษาสมัยใหม่คือเน้นพระพุทธเจ้าเป็นจุดขาย ลักษณะเช่นนี้พบเห็นทั่วไปในคาคาถาธรรมสาร หลายแห่ง โดยเฉพาะโสฬสบุญสถานอัน ศักดิ์สิทธิ์ หรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ๑๖ แห่ง ทั่วเกาะลังกา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสถานที่ พระพุทธเจ้าเสด็จไปประทับทั้งนั้น

ต่อไปเป็นคาคาถาบทที่ ๒

ยัง นัมมะทายะ นะทียา ปุลิเน จะ ติเร

ยัง สัจจะพันระศิริเก สุมะนา จะลัคเค

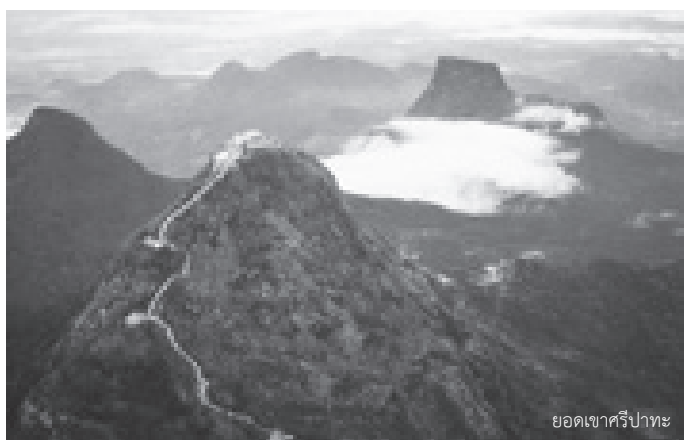
ยัง ตัตถะ โยนะกะปุเร มุณีโน จะ ปาทัง

ตั้ง ปะทะวะลัญชะนะมะหัง ลีระสา นะมามิ ฯ

รอยพระบาทใด อันพระพุทธรองค์ได้ทรง แสดงไว้แล้ว บนหาดทรายแทบฝั่งแม่น้ำ นัมมทา เหนือภูเขาสิขัพพัน์ เหนือยอดเขา สุมนะ และที่เมืองโยนก ข้าพเจ้าขอนมัสการ รอยพระบาทนั้นๆ ของพระมุณีด้วยเศียรเกล้า

คาคาถาบทนี้เชื่อว่าแต่งที่ศรีลังกา เพราะ ปรากฏหลักฐานด้านวรรณกรรมหลายเล่มระบุ

ว่ามีรอยพระพุทธรูปอยู่เหนือยอดเขาสุมนะ (ปัจจุบันเรียกว่า **ศรีปาทะ**) ส่วนรอยพระพุทธรูปที่เหลือ ไม่ว่าจะ เป็นบนหาดทรายริมแม่น้ำ นัมมทา ภูเขาสัจพันท์ หรือที่เมืองโยนกบุรี ล้วนเป็นหลักฐานที่อ้างไว้ในคัมภีร์ชั้นอรรถกถา ซึ่งยังไม่สามารถระบุแน่ชัดว่าคัมภีร์เหล่านั้น แต่งขึ้นสมัยใด แต่เป็นที่ยอมรับกันว่ามีการ เสริมความจนสมบูรณ์แบบตอนอยู่ศรีลังกา นี้เอง

ผู้เขียนเชื่อว่าคาถาบทนี้น่าจะแต่งขึ้นตอน พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่บนเกาะลังกาไม่นาน และผู้ที่แต่งคงไม่เกินพระเถระรุ่นแรก อาจจะเป็นคณะของพระมหินทเถระ หรือ อาจจะเป็นพระเถระชาวศรีลังกาผู้เป็นศิษย์ก็ เป็นได้ เหตุที่แต่งก็เพื่อต้องการสร้างความ เชื่อมั่นเรื่องรอยพระพุทธรูปเหนือยอดเขา ศรีปาทะ ซึ่งเป็นหนึ่งในสถานที่ที่พระพุทธเจ้า ทรงเลือกประทับ ขณะเสด็จมาเกาะลังกา ครั้งที่ ๓ เพื่อความสมเหตุสมผลจึงต้องอ้าง ถึงรอยพระพุทธรูปที่เหลือประกอบ

หรือความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรูป ๓ แห่ง บนชมพูทวีปมีมาก่อนพระพุทธศาสนา เผยแผ่เข้าเกาะลังกาแล้ว ครั้นภายหลังพระ-เถระจารย์คงคิดหาวิธีเชื่อมโยงรอยพระพุทธรูป

แห่งชมพูทวีปให้เข้ากับรอยพระพุทธรูปที่ ศรีปาทะ ถือได้ว่าเป็นการคิดค้นหาวิธีอย่างมี เหตุผลลงตัว

คาถาสองบทเบื้องต้นดังกล่าวมา เป็นที่ รู้จักแพร่หลายของชาวพุทธศรีลังกาเป็น อย่างดี ต่างพากันสวดสรรเสริญกันได้ทุกเพศ ทุกวัย และทราบความหมายด้วย เพราะมี สอนตามหลักสูตรในโรงเรียนพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ซึ่งหากใครผ่านการเรียนการสอน เช่นนั้นมา ย่อมท่องได้และเข้าใจเป็นธรรมดา วิสัย

สรุปคือชาวพุทธศรีลังกาเชื่อเรื่องพระพุท-ธูป ๔ รอย (เท่านั้น) เฉพาะที่ปรากฏใน คัมภีร์ชั้นอรรถกถา แม้จะมีอีกหลายแห่งทั่ว เกาะลังกา แต่ก็ให้ความสำคัญเพียง ๔ แห่ง เท่านั้น ดังคาถาซึ่งระบุถึงแล้วเท่านั้น และ บรรดาพระพุทธรูป ๔ รอยนั้น มีเพียงแห่ง เดียวที่ประดิษฐานในประเทศศรีลังกาคือ ศรีปาทะ ซึ่งมีวรรณกรรมหลายเล่มแต่ง ประกอบพรรณนาความสำคัญเอาไว้ เฉกเช่น คัมภีร์สมันตกุฎวณณาของพระเวทเถระ เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตคือคัมภีร์มหาวงศ์พงศา-วารลังการะบุว่า เหนือยอดเขาศรีปาทะนั้น มิใช่มีเฉพาะรอยพระพุทธรูปของพระโคตม พุทธเจ้าเท่านั้น ก่อนนั้น พระกกุสันธพุทธเจ้า พระโกนาคมพุทธเจ้า และพระมหากัสสป พุทธเจ้า ได้เคยเสด็จมาประทับรอยพระพุท-ธูปเหนือขุนเขาแห่งนี้เช่นเดียวกัน

เชื่อเหลือเกินว่าคติความเชื่อของคนไทย เรื่องพระพุทธรูป ๔ รอย คงมาจากคัมภีร์ มหาวงศ์เป็นแน่ และน่าจะมีการเติมแต่ง ขยายเนื้อความโดยนักปราชญ์ชาวไทยอีกทอด

หนึ่ง ดังปรากฏหลักฐานในคัมภีร์ตำนาน
มูลศาสนา เป็นต้น

๐๐๐๐๐๐๐๐

ส่วนคาถาต่อไปคือ

สุวัณณะมาลิกะ สุวัณณะปัพพะเต

สุมะนะกุญฺเญ โยนะกะบุเร

นัมมะทายะ นะทียา

ปัญจะปาทะวะรัง ฐานัง

อะหัง วันทามิ ทูระโตฯ

ข้าพเจ้าขอนมัสการสถานที่ที่มีรอยพระบาท
๕ สถานที่ คือ สุวัณณมาลิกเจดีย์ สุวรรณ
บรรพต ภูเขาสมณกุฎ โยนกบุรี และแม่น้ำ
นัมมทา

๐๐๐๐๐๐๐๐

คาถาบทนี้เห็นที่จะแต่งที่เมืองไทยประมาณ
สมัยอาณาจักรสุโขทัย ผู้แต่งน่าจะเป็นพระ-
สงฆ์ศรีลังกา หรือพระไทยที่ไปบวชแปลง
และศึกษาเล่าเรียนจาริตประเพณีของศรีลังกา
โดยเฉพาะการศึกษาตามแบบสำนักมหาวิหาร
เหตุเพราะมีหลักฐานระบุถึงบุญสถานศักดิ์
ของศรีลังกา ๒ แห่ง กล่าวคือ สุวรรณมาลิก
เจดีย์ (ศรีลังกาเรียกว่า **รุวันแวลิสัยเจดีย์**)
และสมณกุฎ (ศรีลังกาเรียกว่า **ศรีปาทะ**)

อีกประการหนึ่ง ช่วงนั้นสำนักของพระ-
ศรีลังกาได้ตั้งมั่นอยู่ที่เมืองพินแห่งอาณาจักร
มอญ โดยมีพระเถระผู้ใหญ่นามว่า **อุทุมพร
คิริมหาสวามี** เป็นสมภารเจ้าอาวาส ซึ่งชื่อ
ของท่านก็พ้องกับสำนักอุทุมพรคิริของศรีลังกา
(ศรีลังกาเรียกว่า **ทิมบุลาคะละ**) หลักฐาน
ศรีลังการะบุว่า พระเถระสายนี้เชี่ยวชาญทั้ง
คันถธุระและวิปัสสนาธุระ ได้รับราชูปถัมภ์
มาตั้งแต่สมัยพระเจ้าปรากรมพาทุมหาราช

พระเถระกลุ่มนี้น่าจะนำคติความเชื่อเรื่อง
รอยพระพุทธรบาทเข้ามาสู่อาณาจักรสุโขทัย
และน่าจะแต่งคาถาประกอบ เพื่อให้ผู้คน
ได้ท่องบ่นสรรเสริญรอยพระพุทธรบาทด้วย
หลักฐานจากจารึกนครชุมระบุว่า พระมหา-
ธรรมราชาลิไทโปรดให้ไปพิมพ์ “เอารอยตีน
พระเป็นเจ้าถึงสิ่งหลอันเหยียบเหนือจอมเขา
สมณกุฎ” แล้วนำมาประดิษฐานไว้ที่เมือง
ศรีสัชชนาลัยหนึ่ง เหนือยอดเขาสมณกุฎเมือง
สุโขทัยหนึ่ง เหนือจอมเขานางทองเมืองบาง-
พานหนึ่ง และเหนือเขาที่ปากพระบาง (เขา
กบ) หนึ่ง

ด้วยเหตุดังกล่าว รอยพระพุทธรบาทจึง
แตกต่างออกไปจากพระคาถาของศรีลังกาอัน
เป็นต้นเค้า ด้วยการเพิ่มรอยพระพุทธรบาท
เป็น ๕ รอย การเพิ่มเข้ามดังกล่าวน่าจะ
เป็นการเสริมรอยพระพุทธรบาทที่ประดิษฐาน
ในอาณาจักรสุโขทัยเข้าไปด้วย เพื่อชี้บอกว่า
สุโขทัยก็เป็นดินแดนแห่งพระพุทธรศาสนาไม่
ต่างจากศรีลังกา นอกจากนั้น ยังมีคัมภีร์
แต่งประกอบว่าพระพุทธรเจ้าเสด็จมาโปรด
อาณาจักรสุโขทัยด้วย ดังเช่นคัมภีร์พระเจ้า
เลียบโลก เป็นต้น

ไม่เชื่อก็ลองหาคัมภีร์เล่มดังกล่าวมาอ่านดู

๐๐๐๐๐๐๐๐

ต่อไปเป็นคาถาอาถรรพ์

อิจเงาะมัจฉันตะ นะมัสสะเนยยัง

นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง

ปัญญาภิสันทัง วิบุลลัง อะลัตถัง

ตัสสาณุกาเวนะ หะตันตะราโยฯ

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระรัตนตรัยใด อันบุคคลไหว้โดยอย่างเดียวกันนี้ ด้วยประการฉะนี้ ได้แล้วซึ่งห้วงแห่งบุญอันไพบุลย์ ขออานุภาพแห่งพระรัตนตรัยนั้น จงขจัดอันตรายเสียเถิด

๕๕๖๖๖๖๖

หากอ่านดูเนื้อความของคาถาบทนี้ตลอด จะเห็นกลิ่นอายของศรีลังกาอย่างชัดเจน เพราะคติความเชื่อของชาวศรีลังกานั้น ไม่มีใครนำเคารพศรัทธามากเกินพระรัตนตรัยอีกแล้ว โดยเฉพาะการมองว่าพระรัตนตรัยเป็นเป้าหมายของมนุษย์ให้สามารถก้าวถึงมรรค ผล นิพพาน ส่วนการบนบานเช่นไหว้ชาวศรีลังกาจะหันหน้าไปพึ่งเทพเจ้า โดยเฉพาะจุดความเทพผู้ปกป้องรักษาเกาะลังกาและพระพุทธศาสนา ได้แก่ เทพวิษณุ เทพกตรคามะ เทพวิฤศณะ และเทพสามัน

หากเป็นพระไทยแต่งคาถาบทนี้ น่าจะมีเนื้อความออกนอกทางไปไกลกว่านี้เป็นแน่ เพราะสมัยนั้นคติความเชื่อเรื่องผีसाงเทวดาไม่ได้ลดลงตามที่คนสมัยปัจจุบันเข้าใจ หากแต่เป็นไปในลักษณะเคียงคู่มิฐานะเสมอพระพุทธศาสนา เหตุเพราะสถาบันกษัตริย์ยัง

อุปถัมภ์ให้ความสำคัญไม่ต่างพระพุทธศาสนาแต่อย่างใด

เหตุที่ผู้เขียนบอกว่าคาถาบทนี้เป็นประเพณีของศรีลังกา เพราะหลักฐานนับตั้งแต่คัมภีร์อรรถกถาเรื่อยมาจนถึงคัมภีร์ยุคหลัง ล้วนเน้นให้ความสำคัญพระรัตนตรัยเป็นสำคัญ เพิ่งมาปรากฏพบเห็นว่าเทพเจ้าของฮินดูเข้ามากลมกลืนกับพระพุทธรูปก็สมัยหลังนี้เอง

๕๕๖๖๖๖๖

และคาถาสรุปล่งทำยว่า

อามันตะยามิ โว ภิกษะเว

ปะภูเวทะยามิ โว ภิกษะเว

ชะยะวะยะธัมมา สังฆารธา

อัปะมาเทนะ สัมปาเทธาติฯ

ทราบไว้ว่า สังฆารทั้งหลาย มีอันเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา ขอท่านทั้งหลาย จงยังประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด

๕๕๖๖๖๖๖

เหตุที่เพิ่มคาถาบทนี้เข้าเสริมตอนท้าย เห็นจะเป็นเพราะต้องการเชื่อมโยงถึงพระพุทธพจน์ในมหาปริณีพพานสูตร ซึ่งเป็นระยะเวลาช่วงสุดท้ายของพระพุทธเจ้า การเสริมคาถาบทนี้ทำให้เพิ่มน้ำหนักคาถาทั้งหลาย แต่เบื้องต้นได้อย่างสมบูรณ์ลงตัว โดยไม่มีใครกล้าคัดค้าน

สรุปคือคาถานมัสการรอยพระพุทธบาท มีพัฒนาการนับแต่ชมพูทวีป ผ่านเข้าศรีลังกา และน่าจะเข้าพม่าก่อนที่จะมาสิ้นสุดที่ไทย ระยะเวลาการผ่านดังกล่าว คงต้องมีการวิเคราะห์อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงที่มาที่ไปอย่างชัดเจน

ออกตัวแต่เบื้องต้นว่า บทความนี้จะไม่นำวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งจนกลายเป็นงานวิชาการ เพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายสำหรับผู้ต้องการทราบเนื้อความแต่เพียงจับเอาความ จึงจะพยายามเขียนให้อ่านง่ายมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่หากอ่านไม่รู้เรื่องจริงๆ ก็คงต้องโทษวิภูสงสารก็แล้วกัน

คราวหน้าเราจะมารู้จักปฐมบทของรอยพระพุทธบาท ว่ามีกำเนิดมาจากไหน มีคติความเชื่ออย่างไร เหตุใดจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญเสมอเหมือนต้นพระศรีมหาโพธิ์

พระพุทธรูปสำคัญ :

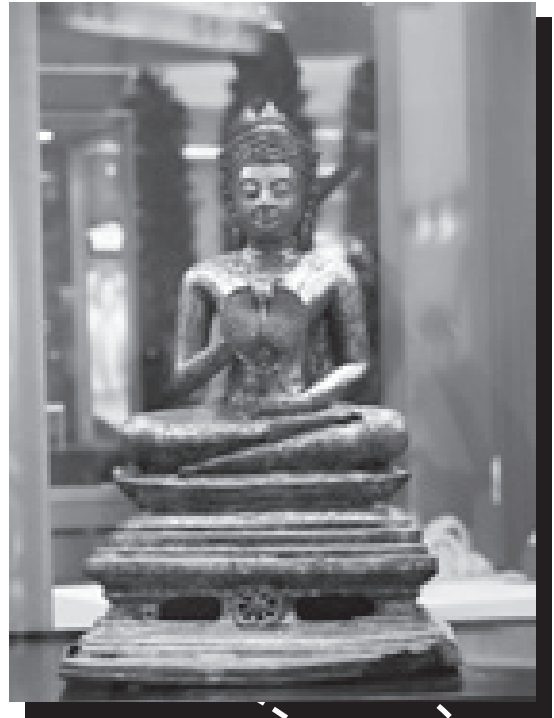
พระพุทธรูป มงคล โบราณ

กองบรรณาธิการ

พระพุทธรูปมงคลโบราณของไทย ประดิษฐาน
อยู่ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น และคลัง
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ปทุมธานี พระพุทธ-
รูปทั้ง ๙ พระองค์ ได้แก่

- ๑) พระพุทธรูปประธานอภัย
- ๒) พระพุทธรูปทรงเครื่องปางมารวิชัย
- ๓) พระพุทธรูปถือตาลปัตร
- ๔) พระชัยเมืองนครราชสีมา
- ๕) พระพุทธรูปปางลงหนาว
- ๖) พระพุทธรูปปางฉันทสมอ
- ๗) พระพุทธรูปปางโปรดมเหสีสรรเทพบุตร
- ๘) พระพุทธรูปปางขอฝน และ
- ๙) พระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์

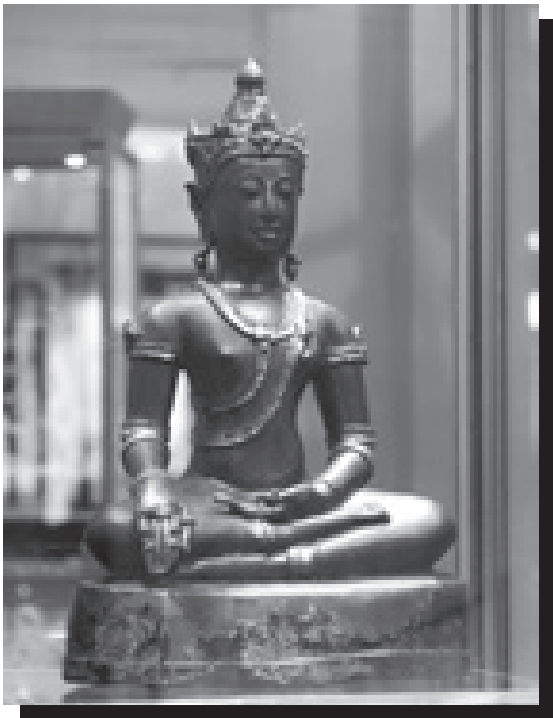
พระพุทธรูปถือตาลปัตร

ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ ๒๑ - ๒๒
พบที่วัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ย้ายมาจากอยุธยาพิพิธภัณฑ์สถาน เมื่อ ๔
พฤศจิกายน ๒๔๗๓

พระพุทธรูปสำริดลงรักปิดทองทรงเครื่อง
อย่างกษัตริย์ พระหัตถ์ซ้ายทรงกำด้ามตาลปัตร
โลหะขนาดเล็กที่พระเพลา พระหัตถ์ขวาทรง
งอนิ้วพระหัตถ์จับขอบพัตต์ด้านบนระดับพระ
อุระ *ตาลปัตร* มาจากภาษาบาลีว่า “ตาล
ปตต” ตรงกับคำในภาษาสันสกฤตว่า “ตาล
ปตตร” หมายถึง “พัตต์ที่ทำจากใบตาล” ใน
ภาษาไทย เขียน “ตาลปัตร” อ่านว่า ตา-
ละ-ปัด คติการถือตาลปัตรของพระภิกษุ
(พระสงฆ์) เพื่อแสดงธรรมนั้น สันนิษฐานกัน
ว่ารับมาจากลัทธิลังกาวงศ์ของลังกาซึ่งแผ่เข้า
มาสู่ประเทศไทยครั้งแรกประมาณปลายพุทธ-
ศตวรรษที่ ๑๙ ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๐
เมื่อการนับถือพุทธศาสนาลังกาวงศ์แพร่หลาย
จึงพบพระพุทธรูปที่ทรงตาลปัตรเป็นพัตต์ด้าม
สั้น ทรงกำด้ามตาลปัตรที่พระเพลาด้วยพระหัตถ์

ข้างหนึ่ง และพระหัตถ์อีกข้างหนึ่งทรงจับขอบ พัดที่ด้านบน ลักษณะเช่นนี้ปรากฏทั้งในศิลปะ สุโขทัยและศิลปะอยุธยาตอนต้น

พระพุทธรูปทรงตาลปัตรในศิลปะอยุธยา หลายองค์มีการประดับรูปจักรหรือธรรมจักร ที่ฐาน ซึ่งตามปกติแล้วพระพุทธรูปทรงตาลปัตร ย่อมหมายถึงพระพุทธรูปในอิริยาบถทรงแสดง พระธรรมเทศนา แต่การที่พระพุทธรูปบาง องค์ประดับธรรมจักรที่ฐาน อาจเป็นไปได้ว่า ผู้สร้างต้องการย้ำว่าขณะแสดงพระธรรมเทศนา นั้นเป็นประหนึ่งพระบรมศาสดาทรงหมุนวง ล้อแห่งธรรมเพื่อเผยแผ่พระศาสนาออกไปใน สากลโลก

พระพุทธรูปทรงเครื่อง ปางมารวิชัย

ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ ๒๑ พระ-บาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทาน เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๔๖๙

พระพุทธรูปปางมารวิชัยทรงเครื่องอย่าง พระมหาจักรพรรดิ จากรูปแบบเครื่องประดับ พระเศียรของพระพุทธรูปองค์นี้ คงได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปะลังกา โดยเปรียบเทียบกับ เครื่องประดับศีรษะของรูปเทวดาปูนปั้นใน ศิลปะสุโขทัย พระพุทธรูปทรงเครื่องอย่าง พระมหาจักรพรรดิสร้างขึ้นตามความใน “ชมพู ปติสูตฺร” ซึ่งเป็นเรื่องราวพุทธประวัติตอนที่ พระพุทธเจ้าทรงปราบพระยาชมพูดี ซึ่งภาษา ไทยเรียก ชมพูดี กล่าวถึงในตอนที่พระพุทธเจ้า ได้เสด็จประทับสำราญพระอิริยาบถ ณ พระ-เวฬุวันวิหาร ครั้งนั้นพระเจ้าพิมพิสาร กษัตริย์ เมืองราชคฤห์ แห่งแคว้นมคธ พระยาชมพูดี กษัตริย์ผู้ทรงอำนาจเป็นที่ยำเกรงของบรรดา กษัตริย์ทั้งหลายคุกคามข่มขู่พระเจ้าพิม-พิสาร พระองค์จึงเสด็จไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เพื่อขอให้เป็นที่พึ่ง พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็น ด้วยพระญาณว่าจะโปรดพระยาชมพูดีได้ จึงทรงบันดาลพระเวฬุวันวิหารประดุจเมือง สวรรค์ พร้อมทั้งเนรมิตพระองค์เองทรงเครื่อง พระจักรพรรดิราช แสดงบุญญาภิบาลเหนือ พระยามหากษัตริย์ทั้งปวง เพื่อคลายทิวี่มานะ ของพระยาชมพูดี จากนั้นจึงทรงแสดง ธรรมโปรดพระยาชมพูดีจนกระทั่งสิ้นทิวี่-มานะและขอบวชเป็นพระสาวกในพระพุทธ-ศาสนา

พระพุทธรูปทรงเครื่องยังอาจหมายถึง พระโพธิสัตว์ศรีอาริยมุตไตรย พระอนาคตพุทธเจ้า คือพระพุทธรูปองค์ที่ ๕ ในภัททกัปป์ ที่จะมาบังเกิดเมื่อสิ้นสุดยุคของพระพุทธรูปเจ้าโคดม

พระพุทธรูปปางลงหนาว

ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ ๒๒ – ๒๓ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทาน เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๔๖๙

พระพุทธรูปปางลงหนาว พระพุทธรูปสำริดประทับนั่งทรงจีวรคลุมพระวรกายทดลอง

หนาว เพื่อจะได้ทรงทราบประมาณและประธานพระบรมพุทธานุญาติจิวรบริหารสำหรับภิกษุสงฆ์แต่พอดี

เหตุการณ์พระบรมศาสดาทรงจีวรคลุมพระวรกายเพื่อทดลองความหนาวนี้ในพระวินัยปิฎก มหาวรรค จีวรขันธกะ ได้ระบุว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จพระดำเนินจากนครราชคฤห์ไปนครเวสาลี ระหว่างทางได้ทอดพระเนตรเห็นภิกษุหลายรูปหอบผ้าพะรุงพะรัง จึงทรงพระดำริว่าจะตั้งกฎในเรื่องผ้าแก่ภิกษุทั้งหลาย โดยทรงทดลองห่มจีวรคลุมพระวรกายตลอดราตรีในฤดูหนาว ทรงจีวร ๔ ผืน พอทนหนาวได้จนรุ่งสาง พระพุทธองค์ทรงพระดำริว่า “กุลบุตรในธรรมวินัยนี้ ที่เป็นคนขี้หนาว กลัวต่อความหนาว ก็อาจดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยผ้าสามผืน โฉนหนอ เราจะพึงกั้นเขต ตั้งกฎในเรื่องผ้าแก่ภิกษุทั้งหลาย เราจะพึงอนุญาตไตรจีวร.” ซึ่งไตรจีวร ที่พระพุทธรูปทรงอนุญาตแก่ภิกษุสงฆ์นั้น ได้แก่ ผ้าสังฆาฏิ ๒ ชั้น ผ้าอุตราสงค์ชั้นเดียว ผ้าอังตราสกชั้นเดียว พระพุทธรูปปางลงหนาว เป็นพุทธปฏิมาที่หาได้ยาก พระพุทธรูปปางนี้ที่สำคัญคือ เป็นพระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษา ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปราบกฏตามจารึกที่ฐานชั้นล่างว่า “พระพุทธรูปปฏิมา มีอาการนั่งทรงผ้าคลุมพระสรีราพยพลองหนาว...” ทั้งนี้รัชกาลที่ ๖ เสด็จพระราชสมภพเดือนมกราคมซึ่งอยู่ในฤดูหนาว

พระพุทธรูปปางฉันทสมอ

ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ ๒๔ เป็นของอยู่ในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์มาแต่เดิม เมื่อครั้งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จออกจาก ร่มไม้จิกแล้ว ก็เสด็จไปประทับเสวยวิมุตติสุข ณ ร่มไม้เกด ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของต้นพระศรีมหาโพธิ์ เป็นเวลา ๗ วัน แล้วจึงทรงออกจากสมาธิ ท้าวสักกเทวราชทรงทราบว่ำนับแต่ พระพุทธองค์ตรัสรู้มา ๗ สัปดาห์ รวม ๔๙ วัน มิได้เสวยภัตตาหารเลย จึงนำผลสมออัน เป็นทิพย์โอสถจากเทวโลกมาน้อมถวาย พระพุทธองค์จึงเสวยผลสมอทิพย์นั้น แล้วทรง บำวนพระโอษฐ์ด้วยน้ำที่ท้าวสักกเทวราชถวาย จากนั้นเสด็จประทับ ณ ร่มไม้เกดตามเดิม

พระพุทธรูปปางขอฝน

ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ ๒๕ เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี (หม่อมราชวงศ์ บุ้ม มาลากุล) มอบให้พิพิธภัณฑ์สถาน

สัตว์โลกน่ารัก

ศัพท์บาลีน่ารู้

เรื่อง : พระมหาพุทฺธิชฺฌ ฐติปัญโญ

ภาพประกอบ : ไต้ง หยอดทิพย์

เคยสงสัยกันหรือไม่ว่า ทำไมเราต้องเรียกหมาว่า “หมา” เรียกไก่ว่า “ไก่” ใครเป็นคนกำหนดชื่อสัตว์เหล่านั้น

หากย้อนไปในวัยเด็ก หลายๆ คนคงเคยพยายามหาที่มาของชื่อสัตว์ต่างๆ อย่างแมว เราก็พอเดาได้ว่าน่าจะมาจากเสียงร้องเหมียวๆ ของมัน ถ้าเป็นปลาหมึกก็คงเรียกตามน้ำสีดำในตัวของมัน คำไหนคิดไม่ออกแล้วไปถามผู้ใหญ่ ก็จะได้รับคำตอบว่า “ก็เขาเรียกกันมาอย่างนั้น”

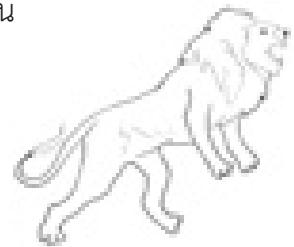
นี่เป็นคำถามที่ค้างคาใจผู้เขียนเรื่อยมากระทั่งได้มาเรียนภาษาบาลี จึงเข้าใจว่าหลักของการตั้งชื่อนั้น มีอยู่ ๒ ประเภทคือ

๑) **อนวตถนาม** นามที่เป็นไปตามอรรถ ชื่อเป็นตามความเป็นจริง

๒) **รุหฺหีนาม** นามที่ตั้งขึ้นมาสำหรับใช้เรียกเท่านั้น ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

การตั้งชื่อในภาษาไทย ส่วนใหญ่เป็นประเภทรุหฺหีนาม ตั้งเพื่อใช้เรียกสื่อสารกัน

เท่านั้น ต่างจากภาษาบาลี ทุกคำศัพท์ซึ่งมีที่มาและคำจำกัดความชัดเจน จึงสามารถบอกถึงความเป็นจริงและสภาวะธรรมได้ เพราะฉะนั้นชื่อสัตว์ในภาษาบาลี จึงแสดงถึงวิถีชีวิตและลักษณะนิสัยของสัตว์นั้นจริงๆ โอกาสนี้จึงขอเชิญชวนท่านผู้อ่าน ให้ลองมาศึกษาคำศัพท์บาลี รับรู้เรื่องราวของสัตว์ประกอบธรรมะไปพร้อมๆ กัน

สีห (สีหะ) : สิงโต

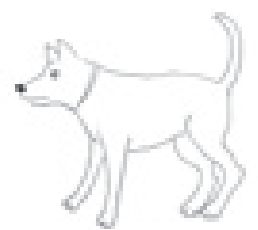
คำนี้มาจากธาตุ **หีส** ในการ เบียดเบียน มิวิเคราะห์ว่า **มิเค หีสตีติ สีโห** แปลว่า “สัตว์ที่เบียดเบียนสัตว์ทั้งหลาย” สิงโตถูกยกให้เป็นราชาแห่งป่า ด้วยร่างกายที่ใหญ่โตแข็งแรง มีเล็บและฟันแหลมคม สิงโตเป็นสัตว์นักล่าที่ถูกจัดอยู่ตำแหน่งสูงสุดของห่วงโซ่อาหาร ตรงกับคำว่า **มิกินท** (มิกินทะ) มาจาก **มิก**

เนื้อ, สัตว์+อินท เป็นใหญ่ แปลว่า “ผู้เป็นใหญ่กว่าสัตว์ทั้งหลาย” ชื่อวิทยาศาสตร์ของมัน คือ Panthera (แพนเธอร่า) มีสันนิษฐานว่า มาจากภาษากรีกสองคำ คือ pan แปลว่า ทั้งหมด และ thera แปลว่า เป็นใหญ่ ตรงกับคำว่า เถระ ในภาษาไทยรวมความได้ว่า ในบรรดาสัตว์ทุกชนิด สิ่งโตนั้นยิ่งใหญ่มากที่สุด

พิหาร (พิหาระ) : แมว

มาจาก พิล เกทเน ในการทำลาย+อร ปัจจัย มีวิเคราะห์ว่า มูลิกาทิ พิลตีติ พินาโร แปลว่า “สัตว์ที่ทำร้ายหนูเป็นต้น” แมวกับหนูนับว่าเป็นคู่กรรมคู่เวรประจำวิภวสงสาร เมื่อใดที่มันมาเจอกัน แมวจะเป็นฝ่ายไล่ตบไล่กัดหนูเสียทุกครั้ง จนมีคำพูดยอดนิยมว่า “ไม่ว่าแมวขาวหรือแมวดำ ขอเพียงจับหนูได้ ก็คือแมวที่ดี” หมายความว่า ทำอย่างไรก็ได้ไม่ต้องสนใจวิธีการ ขอเพียงแค่ทำงานให้สำเร็จเป็นพอ

สุนัข (สุนัขชะ) : สุนัข, หมา

มาจาก สฺ สวเนในการฟัง+อน ปัจจัย มีบทวิเคราะห์ว่า สามิกสส วจนฺ สุณาตีติ สุนฺไช แปลว่า “สัตว์ที่เชื่อฟังคำเจ้าของ” สุนัขนั้นขึ้นชื่อว่า เป็นสัตว์ที่เชื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อเจ้าของเป็นอย่างมาก มีหลักฐานทางโบราณคดีพบว่า มนุษย์กับสุนัขอยู่รวมกันมาตั้งแต่ยุคหินใหม่ หรือย้อนไปประมาณ ๑๗,๐๐๐-๑๔,๐๐๐ ปีที่แล้ว ถึงวันนี้สุนัขได้เข้ามาช่วยเหลืองานที่มนุษย์ไม่สามารถทำได้ เช่น ดมกลิ่นหาระเบิด ตรวจค้นยาเสพติด ต้อนฝูงสัตว์ ลากเลื่อน ตลอดจนช่วยชีวิตผู้ประสบภัยได้ซากปรักหักพัง ด้วยคุณสมบัติของผู้เชื่อและฟัง สุนัขจึงเป็นเพื่อนที่แสนดีของมนุษย์ มีหลายคนอธิบายว่า สุนัข มาจาก สฺ ดี, งาม+นช เล็บ แปลว่า “สัตว์มีเล็บงาม” ซึ่งพิจารณาแล้วขัดแย้งกับความเป็นจริง น่าจะแปลว่า “สัตว์ใช้เล็บดี, ขุดเก่ง” สื่อความหมายได้ดีมากกว่า

แมวอีกคำหนึ่งคือ มลฺขาร (มฺลฺขาระ), มชฺขาร (มชฺขาระ) คำนี้มาจาก มชฺ ธาตุ ในอรรถ ความสะอาด เห็นได้ว่าแมวจะเลียขนตัวเองเพื่อทำความสะอาดตลอดเวลา

วานร (วานระระ) : ลิง

คำนี้มาจาก วา ราวกะ+นร คน มีวิเคราะห์ว่า นโร อิว วานโร “สัตว์ที่เหมือนคน” นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์นั้นมีวิวัฒนาการมาจากลิง โดยสันนิษฐานว่าเมื่อประมาณสองล้านปีที่แล้วคนเรากับลิงยังคงเป็นเผ่าพันธุ์เดียวกัน ทั้งรูปร่างและลักษณะ

การเดินทาง จนถึงรหัสพันธุกรรม บรรดาสัตว์ ล้วนล้านชนิดในโลก ลิงคือสัตว์ที่เหมือนคนมากที่สุด

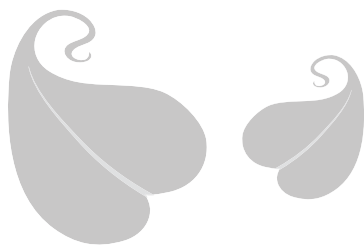
คำว่า กปี ก็แปลว่า ลิง ภาษาไทยโบราณ ออกเสียงว่า กระปี่ คำศัพท์นี้มาจาก กปี ธาตุ อรรถ จลเน ในความห้วนไหว ทราบกันดีว่านิสัยของลิงจะอยู่ไม่สุข ต้องเคลื่อนไหว กระโดดโลดเต้นอยู่ตลอดเวลา เด็กคนไหนชอบเล่นชน ผู้ใหญ่มักจะเปรียบว่า “ชนเหมือนลิง”

มุสิก (มุสิกะ) : หนู

มาจาก มุส เถยย ในการลักขโมย หนูมีฟันคู่หน้าที่คมและแข็งแรง มันจะกัดกินพืชผลทางการเกษตรในไร่่นายุ่งฉาง แน่นอนว่าจิตใจของชาวไร่ชาวนาที่โดนหนูบุกรุกก็คงมีความรู้สึกไม่ต่างอะไรกับถูกโจรลักขโมยเอาของมีค่าไป

คำว่า อุนฑูโร (อุนฑูโร) ก็แปลว่า หนู มาจาก อุทิ ธาตุ ในการไหลไป ถ้าลองสังเกตลักษณะการวิ่งของหนู มันจะวิ่งเรื้อๆ ไม่ซ้ำไม่เร็ว เผลอแผ่ลับเดียวก็หายไป ถ้าหนูหลายตัววิ่งพร้อมๆ กัน ยิ่งเหมือนการไหลของน้ำ

อูรค (อูระโค) : งู

มาจาก อูร ออก + คมู การไป + กวิ ปัจจัย มีวิเคราะห์ว่า อูรสา คจฉตีติ อูระโค แปลว่า “สัตว์ที่ไปด้วยออก”

งูนั้นไม่มีขา มันจึงต้องใช้กล้ามเนื้อหน้าอกในการดันตัวเลื้อยไปข้างหน้า งูที่เร็วที่สุดในโลกสามารถเลื้อยด้วยความเร็ว ๕ เมตรใน ๑ วินาที หรือประมาณ ๑๘ กิโลเมตรต่อชั่วโมง

และเรามักเรียกงูว่า อสรพิษ คำนี้มาจากบาลีว่า อาสีวิส (อาสีวิสะ) สามารถแยกศัพท์ได้เป็น อาสิ ดาบ, เขี้ยว + วิส ธาตุ ปเวสเน ในการเข้าไป รากศัพท์ของคำว่า พิษ เพราะพิษมีการแผ่แทรกซึมเข้าไปในร่างกาย ใกล้เคียงกับคำว่า Virus ในภาษาอังกฤษ มีบทวิเคราะห์ว่า อาสิวิ ทาราย วิส อสส อตถิติ อาสีวิโส แปลว่า “สัตว์ที่มีพิษในเขี้ยว”

วิหค (วิหะคะ) : นก

มาจาก วิห อากาศ+คมู การไป+กวิ ปัจจัย ซึ่งมีบทวิเคราะห์ว่า วิเห อากาเส

คจฉตตี วิหโค หมายความว่า “สัตว์ตัวบินไปในอากาศ” มนุษย์เราเฝ้ามองการโบยบินของนกตลอดมาและพยายามบินทุกวิถีทางจนเมื่อ ๑๑๓ ปีที่แล้ว มนุษย์ก็ทะยานสู่ท้องฟ้าด้วยสิ่งที่เรียกว่า “เครื่องบิน” สองพี่น้องตระกูลไรท์ออกแบบเครื่องบินลำแรกได้สำเร็จก็เพราะอาศัยโครงสร้างอวัยวะต่างๆ ของนกส่วนที่สำคัญที่สุดคือ ปีก ที่ต้องประกบประคองให้ทรงตัวลอยอยู่ในอากาศ คำว่า **ปักษี** (ปักษิ) หรือปักษี ในภาษาไทย มาจาก **ปกข** ปิก+อึ ปัจจัยในตัดทิต्ธิ แปลงต่างๆ ว่า “สัตว์ที่มีปีก”

กฤษ (กฤษณะ) : ช้าง

มีวิเคราะห์ว่า **กฤษ** **เว** **คิริกุญ** **รมตีติ** **กฤษโร** คือ “สัตว์ที่มีคางและงา” คางของช้างก็คือ งวง เช่นเดียวกับคำว่า **หตถิ** มีที่มาจาก **หตถ** มี+อึ ปัจจัย ความหมายว่า “สัตว์ที่มีมือ, สัตว์ที่มีงวง” คำว่า **มาตงค** ก็แปลว่าช้าง มีวิเคราะห์ว่า **มหนต** **องค** **สรวิ** **เอตสสาตี** **มาตงโค** แปลว่า “สัตว์มีร่างกายใหญ่โต” ทั้ง ๓ คำนี้ได้บอกลักษณะของช้างตรงตามเพลงที่ร้องว่า “ช้างมันตัวโตไม่เบา จมูกยาวๆ เรียกว่า งวง มีเขี้ยวได้งวงเรียกว่า งา มีหูมีตา หางยาว”

ในอรรถกถาธรรมบทท่านอธิบายคำว่า **มาตงค** ว่า **ปฏิสญจิกขิตวา** **มเตน** **คมนโต** **มาตงโคตี** **นาม** “ชื่อว่าช้างมาตงคเพราะพิจารณาแล้วลึกลงไป” หมายความว่าช้างตัวนี้เคยอยู่ในโคลงใหญ่ เมื่อได้ไตร่ตรองว่าการ

อยู่ร่วมกับหมู มีแต่ความอึดอัดทั้งกายทั้งใจตนเองเป็นผู้มีความขวนขวายน้อย ต้องการแยกตัวออกไปโดยไม่มีอาลัยในหมู่มาก คิดได้เช่นนี้แล้วจึงหลีกออกไปตัวเดียว เพื่อทำตามใจปรารถนา โดยตั้งใจว่าชีวิตนี้ไม่ทำบาปแม้เพียงเล็กน้อย ความคิดของช้างตัวนี้ก็คล้ายกับพระโพธิสัตว์ หรือพระภิกษุผู้ออกจากชีวิตฆราวาสอันคับแคบ เพื่อประพฤติพรหมจรรย์ แสวงหาหนทางแห่งความหลุดพ้น

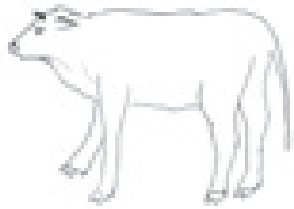
อส (อัสสะ) : ม้า

มาจาก **อส** **เขปน** ในการขัดไป มีวิเคราะห์ศัพท์ว่า **อสตี** **ชิปตีติ** **อสโส** สามารถแปลอธิบายได้ว่า “สัตว์ตัวที่ทั้งสัตว์ตัวอื่นไว้ข้างหลัง” ม้าอีกคำหนึ่งก็คือ **หย** (หย) แยกธาตุปัจจัยได้ว่า **หย** **คตย** ในการไป+อ ปัจจัย วิเคราะห์ว่า **สขิ** **หยตี** **คจฉตตี** **หโย** แปลว่า “สัตว์ตัววิ่งเร็ว”

จุดเด่นของม้าคือความเร็ว ด้วยกล้ามเนื้ออันทรงพลังและความสมดุลของร่างกาย ทันทันที่ม้าวิ่งก็จะมีสี่เท้าไหนดตามทัน คนโบราณเรียกม้าว่า **มโนมัย** ตรงกับพระบาลีว่า **มโนมย** (มโนมะยะ) แปลว่า “สำเร็จด้วยใจ” น่าจะมาจากม้านี้เป็นสัตว์ที่คล่องแคล่วปราดเปรียว ถ้าขี่มาแล้วก็สามารถเดินทางไหนดมาไหนดได้รวดเร็วตั้งใจ

หากใครเคยอ่านนิยายสามก๊ก ก็คงรู้จักม้าเซ็กเซาว่า ม้าคู่ใจของกวนอู มันขึ้นชื่อว่าสามารถวิ่งได้วันละหนึ่งพันลี้ หรือ ๕๐๐

กิโลเมตร คำว่า เซ็กเฮาว์ ไม่ใช่ชื่อสายพันธุ์ แต่เรียกตามถิ่นกำเนิดของมัน ที่อยู่บริเวณต้นแม่น้ำสินธุ ทางตอนบนของประเทศอินเดีย และปากีสถานในปัจจุบัน ม้าสินธุ หรือสินธุว (สินธุวะ) มาจาก สินธุว+ณ ปัจจัย แปลว่า “ม้าตัวอยู่ในชนบทแห่งแม่น้ำสินธุ”

โค : วัว

โค มาจาก **คฺมฺ** ธาตุ ในการไป + **กฺวิ** ปัจจัย มีวิเคราะห์ว่า *คจฺฉตฺติ โค* แปลว่า “สัตว์ที่เดินไป” วัวเป็นสัตว์ที่มีธรรมชาติเดินมันจะชอบเดินไปเรื่อยๆ ถ้าปล่อยมันกินหญ้าแล้วไม่ผูกกับหลักให้ดี ก็มีโอกาสมันจะเดินหายไปไหนในเขา พวกเด็กๆ ในบ้านมักจะได้รับมอบหมายดูแลวัว มีคำศัพท์บาลี ว่า **โคบาล** “ผู้รักษาโค” หรือ cowboy (คาวบอย) ในภาษาอังกฤษ คำว่าโคบาล อาจจะทำให้เรานึกภาพผู้ชายแต่งๆ เหน็บปืน ยืนขี่ม้าถือบ่วงบาศก์ แต่ความจริงแล้ว หน้าตาของเด็กเลี้ยงวัวจริงๆ แล้วมีเพียงแค่อุ้มมันไปกินหญ้ากินน้ำตอนเช้า พาเข้าคอกตอนเย็น คอยหาหญ้าให้กินช่วงหน้าฝน ไม่เท่าเหมือนในหนังคาวบอยสักนิดเดียว

คำว่าวัวตัวผู้ ในภาษาอังกฤษ คือ ox (ออกซ์) ออกเสียงใกล้เคียงกันคำบาลี คือ **อฺสฺถ** (อฺสฺสะถะ) มาจาก **อฺสฺ** ทาเห ในความเร่าร้อน ศัพท์นี้มีความหมายว่า “สัตว์ที่ยังเข้าศึกให้เตือดร้อน” วัวอฺสฺสะถะ ยกตัวอย่างให้เห็นภาพง่ายๆ ก็คือวัวขนของทางภาคใต้ชาวบ้านจะเรียกกันว่า วัวพันธุ์ ซึ่งจะมีจุดเด่น

คือ ร่างกายที่ใหญ่โตแข็งแรง รูปร่างลำสันสมส่วน วัวประเภทนี้มักจะเป็นเครื่องประดับบารมีของผู้มีอิทธิพลที่อยู่ตามต่างจังหวัด

มเหิส (มเหิสสะ) : ควาย

จะออกเสียงว่า **มเหิส** (มะหิสสะ) ก็ได้มาจาก **มเหิ** แผ่นดิน + **สฺ** อรรถ สเย ในการนอน มีวิเคราะห์ว่า *มเหยฺ เสตฺติ มเหิสฺ* *มเหยฺ* แปลว่า “สัตว์ตัวนอนบนพื้นดิน, นอนในดิน” ตรงตามนิสัยของควายที่ชอบโคลนตมมันสามารถนอนแช่ในปลักได้ทั้งวัน คือ ควายปลักที่ชาวบ้านนิยมเลี้ยงเอาไว้ไถนา ส่วนคำว่า **ลฺลฺยา** (ลฺลฺยาสะ) มีวิเคราะห์ว่า *อฺทฺทกฺ ลลฺตฺติ ลฺลฺยา* แปลว่า “สัตว์ตัวที่ชอบน้ำ” ซึ่งน่าจะใช้เรียก ควายแม่น้ำที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ มันเลือกอยู่ในน้ำสะอาดๆ มากกว่าโคลน

กุกฺกฺฏ (กุกฺกฺฏะ) : ไก่

ศัพท์นี้มีวิเคราะห์ว่า *กุกฺกฺฏฺตฺติ กุกฺกฺฏ* แปลว่า “สัตว์ที่ทำให้เสียงกุกกฺฏ (กุก-กฺ-ตะ)” เรียกชื่อตามเสียงร้อง กุกๆ หรือ กะต่ากๆ ของมัน ไก่มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Gallus gallus* (แกลลัส แกลลัส)

ฉายาทีมขุนพลตราไก่ ก็มีที่มาจากคำนี้ เพราะเดิมทีบรรพบุรุษของคนฝรั่งเศสคือเผ่า

โกโลวส์ ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณกรุงปารีสในปัจจุบัน ชาวโกโลวส์นี้จะมีไก่อเป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่า ภายหลังจากได้สู้รบจนได้รับเอกราชจากจักรวรรดิโรมัน ไก่จึงถูกยกขึ้นเป็นสัญลักษณ์ของความกล้าหาญ และการต่อสู้ร่วมกัน และได้รับเกียรติให้นำมาประดับบนกระดุมเครื่องแบบของทหาร ออกแบบเป็นโลโก้ประจำทีมชาติฝรั่งเศส

คำนี้สามารถวิเคราะห์อีกแบบหนึ่งได้ว่า *กู่ ปถวี กุฏติติ กุกุกุโฏ* แปลว่า “สัตว์ที่คืบเขี่ยพื้นดิน” วิถีชีวิตของคนชนบท ชาวบ้านจะนิยมเลี้ยงไก่เพื่อเอาไว้รับประทานทั้งไข่ทั้งตัว การเลี้ยงก็ไม่ยุ่งยากเพียงแค่อุปรอยข้าวสารให้กินตอนเช้า หรือปล่อยให้มันเดินคืบเขี่ยหา กินตามธรรมชาติ

ยังคงมีศัพท์บาลีชื่อสัตว์อีกมากมาย เมื่อยิ่งค้นคว้าก็ยิ่งสนุก แม้แต่คำว่า “สัตว์” ก็มีความหมายที่น่าสนใจ **สตุต** มาจาก **สณฺช** ธาตุในความข้อง + ต ปัจจัย มีรูปวิเคราะห์ว่า *รูปาที่สุ สณฺชติติ สตุโต* แปลว่า “ผู้ที่ยังเกี่ยวข้องกับอยู่ในรูปารมณฺ์เป็นต้น” ทุกวันนี้ “สัตว์” คำเดียวโดดๆ นั้น กลายเป็นคำที่ไม่สุภาพ แต่ความหมายจริงๆ สัตว์ คือ ผู้ที่ยังยินดีพอใจในอารมณ์สุขทุกข์ ยึดมั่นถือมั่นอยู่ในรูปนามขันธ ๕ ซึ่งก็คือปุถุชนคนทั่วไป トラบใดที่คนๆ นั้นยังไม่หมดกิเลส ก็ยังคงเป็นสัตว์ทั้งนั้น แม้แต่บุคคลผู้ที่จะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ก็ยังมีคำว่าสัตว์ประกอบอยู่ **โพธิสตุโต** มาจาก **โพธิ** รุ้+**สตุต** ผู้ซึ่งมีวิเคราะห์ว่า *โพธิ สณฺชติติ โพธิสตุโต* โพธิสัตว์ จึงมีความหมายว่า “ผู้ซึ่งอยู่ในญาณเป็นเครื่องตรัสรู้” สัตว์ทั้งหมดก็ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏกันอยู่

แล้วคำว่ามนุษย์นั้นความหมายที่แท้จริงว่าอะไร?

มนุสฺโส : คน, มนุษย์

ศัพท์นี้มาจาก **มน** ใจ+**อุสฺส** สูง แปลว่า “ผู้มีใจสูง” ใจสูง หมายความว่าใจที่พัฒนา มากกว่าสัตว์อื่น การมีใจสูงนั้นไม่สามารถเกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ต้องอาศัยการฝึกฝน ยกใจไม่ให้ตกไปในฝ่ายชั่ว ระวังตนเองไม่ทำตามสัญชาตญาณเหมือนสัตว์อื่นๆ

นักวิทยาศาสตร์ตั้งชื่อสายพันธุ์มนุษย์ว่า *Homo sapiens sapiens* (โฮโม ซาเปียนส์ ซาเปียนส์) ซึ่งคำว่า “ซาเปียนส์” ในภาษาละติน แปลว่า “คนฉลาด, ผู้รู้” คำว่า ซาเปียนส์ถูกกล่าวซ้ำสองครั้ง มีนัยยะให้ว่า เรานั้นต้อง “รู้รู้” หรือต้องเป็น “ผู้รู้ว่าตนรู้” อธิบายเป็นสภาวะธรรม ได้แก่ ตัวสติและตัวปัญญานั้นเอง ตรงกับ **มน** ธาตุในอรรถความ *รุ้+อุสฺส หิตาหิตฺ มนติ ชานาติติ มนุสฺโส* แปลว่า “ผู้รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์”

การได้มีโอกาสเกิดมาเป็นมนุษย์ สิ่งสำคัญที่สุดคือเราจะต้องรู้และเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง พยายามฝึกฝนพัฒนาชีวิตและจิตใจด้วยสติปัญญา เมื่อใดที่เรายุดทำชั่ว ทำแต่สิ่งที่ติงาม สร้างประโยชน์ต่อชีวิตตนเอง และผู้อื่น เมื่อนั้นเราก็จะซาบซึ้งกับความหมายของคำว่า “มนุษย์” และสามารถอยู่ร่วมกับสรรพสิ่งได้อย่างมีความสุข.

หนังสือดีที่ควรมี :

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์

ฉบับที่แล้ว ได้แนะนำหนังสือ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ และได้เกริ่นไว้ว่า ฉบับนี้จะแนะนำหนังสือ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ทั้งสองเล่มเป็นผลงานของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ท่านได้ค้นคว้าและเรียบเรียงหนังสือชุดนี้เมื่อหลายสิบปีมาแล้ว และได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง จนกลายเป็นหนังสือเล่มโต ที่บรรจุข้อมูลต่างๆ ในพระพุทธศาสนา ทั้งส่วนที่เป็นหลักธรรม (ประมวลธรรม) และส่วนที่เป็นความรู้ทั่วไป (ประมวลศัพท์)

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ นี้เป็นพจนานุกรมที่รวบรวมคำศัพท์ต่างๆ ในพระพุทธศาสนา จึงมีชื่อว่า พจนานุกรมพุทธศาสตร์ สังเกตคำว่า ‘ศาสตร์’ ใช้ไม่เหมือน พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม เพราะมีความหมายบอกให้รู้ว่า พจนานุกรมเล่มนี้เกี่ยวกับพุทธศาสนาล้วนๆ มิได้รวมเอาคำสอน หลักธรรมต่างๆ ไว้ในเล่มนี้ แต่ได้แยกไปไว้ต่างหากอีกเล่มหนึ่ง

เนื่องจากเป็นความรู้ทั่วไปทางพระพุทธศาสนา รวมถึงประเพณี วัฒนธรรม และเรื่องน่ารู้ต่างๆ ที่คนทั่วไปอาจไม่รู้ หรือเข้าใจไม่ถูกต้อง ท่านผู้เรียบเรียงเคยเล่าให้ฟังว่าวิธีการทำหนังสือเล่มนี้ในเบื้องต้นก็คือ เลือกคำศัพท์จากหนังสือธรรมศึกษาตรี โท เอก หรือที่นิยมเรียกกันว่า **หลักสูตรนักธรรมตรี โท เอก** ในหนังสือเหล่านั้น ก็จะมีเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ เรื่องราวในพุทธกาล ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทั่วไป ฯลฯ ท่านได้คัดคำในหลักสูตรที่ว่ามาทำคำอธิบาย และก็หาคำศัพท์อื่นๆ ที่อาจไม่ได้อยู่ในหลักสูตรธรรมศึกษา มาประกอบเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งแรกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระอาจารย์ที่ท่านนับถือ เป็นเล่มขนาดสิบหกหน้ายก ปกสีขาว ป้มทอง ความหนาไม่มากนัก น่าจะประมาณสามร้อยกว่าหน้า

ต่อมาอีกหลายปี มีผู้มีจิตศรัทธามาขอพิมพ์พจนานุกรมเล่มนี้ เพื่อไปแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านเจ้าคุณพระราชมุนี (สมณศักดิ์ในขณะนั้น) ขอโอกาสปรับปรุงเนื้อหาใหม่ เพื่อให้หนังสือมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คราวนี้ท่านได้เพิ่มเติมคำศัพท์เข้าไปอีกมาก มีศัพท์สำคัญที่ควรกล่าวถึงในที่นี้ คือ คำว่า **พระไตรปิฎก** ท่านจะอธิบายอย่างละเอียดว่าพระไตรปิฎกคืออะไร มีความ

สำคัญอย่างไร มีกี่เล่ม แต่ละเล่มมีเนื้อหาอะไรบ้าง นับตั้งแต่เล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๔๕ ทำให้สะดวกแก่ผู้ค้นคว้า เฉพาะคำนี้คำเดียว มีจำนวนหน้ามากเกือบสามสิบหน้า

นอกจากนี้ คำใดในฉบับเดิมยังไม่ชัดเจนพอ ท่านก็จะปรับใหม่ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างอีกคำหนึ่งที่ท่านเรียบเรียงไว้ดีมากคือ **โอวาทปาติโมกข์** จะมีคำอธิบายที่ละเอียดมากกว่าพระธรรมเทศนาเรื่องหนึ่ง โดยท่านกล่าวเฉพาะความหมายเท่านั้น ไม่ได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวใดๆ ลงไปเลย

หากสนใจเกี่ยวกับประวัติพระพุทธรูปสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัสติมหาสาวก (อรหันตสาวกสำคัญ ๘๐ รูป) จะสามารถค้นหาได้จากพจนานุกรมเล่มนี้ทั้งหมด ใครเป็นเอตทัคคะในทางใด หรือหากสนใจเรื่องมหาบุรุษลักษณะ ๓๒ ประการ ก็จะพบคำอธิบายอยู่ในเล่มนี้ด้วยเช่นกัน แม้แต่ **อนุพยัญชนะ** หรือ ลักษณะของมหาบุรุษที่ย่อยออกไปจากมหาบุรุษลักษณะ ก็มีปรากฏในพจนานุกรมเล่มนี้

ครั้งสุดท้ายที่มีการปรับปรุงหนังสือพจนานุกรมพุทธศาสน์ ประมวลศัพท์ จำนวนหน้าได้เพิ่มมากขึ้นอีกสองร้อยกว่าหน้า กลายเป็นเจ็ดร้อยกว่าหน้า มีคำศัพท์เพิ่มขึ้นมาอีกมากมาย บางคำศัพท์ มาจากผู้อ่านขอมา มีผู้เขียนจดหมายมาขอให้ท่านผู้เรียบเรียงเพิ่มเข้าไปในพจนานุกรม ซึ่งท่านก็รับไว้พิจารณาทุกคน และทำคำอธิบายเพิ่มเติมเข้าไป

งานทำพจนานุกรมเป็นงานละเอียด ทำได้ยาก ต้องมีสมาธิสูงมาก และมีแหล่งค้นคว้าที่ดี ตามปกติจะทำงานเป็นคณะ เพราะทำคนเดียวเป็นเรื่องยากมาก แต่ท่านเจ้าคุณฯ สามารถ

ทำพจนานุกรมด้วยตัวคนเดียว บางที่ต้องค้นหาจากหลายแหล่ง แม้แต่พระไตรปิฎกพม่า ที่เป็นบาลี ท่านก็ใช้วิธีเทียบตัวอักษร คือ บาลีอักษรพม่า แล้วค่อยถอดออกมาเป็นภาษาไทย ทำด้วยความประณีตบรรจง เพื่อให้ผลงานออกมาดีที่สุดใน

เพราะฉะนั้น พจนานุกรม ทั้งพุทธศาสนา และ พุทธศาสน์ จึงเป็นหนังสือที่พุทธศาสนิกชนควรมีไว้เพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ที่ถูกต้อง จะได้ไม่เข้าใจอะไรผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริง หนังสือของท่านทุกเล่มจะมีลักษณะที่เชื่อถือได้เสมอ ไม่ใช่อัตโนมัติ (ความเห็นส่วนตัว) ใช้พระไตรปิฎก เป็นเครื่องตัดสิน และจะระบุที่มาด้วย หากมี มิใช่พูดเอาเองตามใจชอบ

เช่นเดียวกับ พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลธรรม ท่านผู้เรียบเรียงได้เล่าประวัติความเป็นมาของหนังสือเล่มนี้อย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านได้รู้ว่าท่านทำงานอย่างไร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร มีการพิมพ์กี่ครั้ง แต่ละครั้งมีการปรับปรุงอะไรบ้าง หากอ่านทั้งหมดก็จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ท่านผู้เรียบเรียงมีความเป็นนักวิชาการที่สมบูรณ์แบบมาก มีระเบียบและมีระบบที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่อนุชนทั้งหลายจะได้เรียนรู้ไว้เป็นแบบอย่างในการทำงานหนังสือได้เป็นอย่างดี

พระพุทธรูปอยู่ไม่ได้หากไม่มีการศึกษาเล่าเรียน แต่จะเรียนได้แค่ไหนคงเป็นข้อจำกัดของแต่ละบุคคล วิธีหนึ่งที่จะช่วยการเรียนรู้ได้คือ หาดำรับตำราดีๆ มาไว้เป็นส่วนตัว และเปิดอ่านดูอยู่เสมอ เท่านั้น ก็จะเป็นบาทฐานของการศึกษาพระพุทธรูปในระดัต้นจนถึงมีความพร้อมในการเล่าเรียนศึกษาในระดับสูงขึ้นไป

กวีมีหน้า

ปัญญา

... Me ไม่ มี ...

เพียงเคมี ดีเอ็นเอ เฮ้ชีวิต

เพียงสายลม ไม่คุ่น เลย์รูนวาย

เพียงหัวใจ ไซ้แค่ หายใจ

เพียงเลือก ทำ-ไม่ทำ กิริยา

เพียงทุกข์-สุข สนุก แล้วก็เบื่อ

เพียงสติ ระลึกเรา ไม่เท่าทัน

เพียงชีวิต แขนงไว้ บนเส้นด้าย

เพียงคืนวัน เวียนวน จนหลงทาง

เพียงความคิด ทิฐิ ติดตาข่าย

เพียงเงากาย วูบวาบ แล้วจากลา

เพียงใจหาย จากปัจจุบัน เฉพาะหน้า

เพียงเวลา เปลี่ยนอนิจจา เป็นทรงจำ

เพียงใจเชื่อ ขวนไป ไม่ถึงฝัน

เพียงแค่ขั้นธ ทั้งห้า บ้าหอบฟาง

เพียงความตาย อาจมา ก่อนฟ้าสาง

เพียงไม่วาง “me” นี้ ไม่มีจริงฯ

ทำ ไม่ มี ทำ me ให้ มี ธรรม - ทำ ไม่ มี ทำ me ให้ มี ธรรม

ไม่มีเวลา

มือดีด ไว้เพื่อสืม

มีอนาคต ไว้เพื่อหวัง

มีปัจจุบัน ไว้เพื่อฟัง

เมื่อเข้าใจ ไม่มีอะไรมากไปกว่านั้น

เหมือนได้สติ ตื่นจากความฝัน

พบสันติอยู่ตรงนั้น

ตรงที่มันไม่มีเวลา

ภิกษุณีสุภา ธิดาช่างทอง ผู้เห็นโทษของเงิน และทอง

ธีรปัญญา

ในอดีตก่อนๆ ได้เคยนำคาถาของพระรัฐपालเถระและพระปาราปริยะเถระมาเล่าให้ฟังกันมาบ้างแล้ว ฉบับนี้ขอนำเอาคาถาจากพระเถรีมานำมาบ้าง ในสมัยโบราณกาลนั้นคัมภีร์ทางศาสนาส่วนใหญ่มักจะเป็นผลงานของปราชญ์ฝ่ายชาย ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะสังคมเปิดโอกาสให้ผู้ชายเข้าถึงการศึกษาได้มากกว่าผู้หญิง หลังจากที่เราได้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราได้ประดิษฐานพระธรรมคำสอนและดูแลคณะสงฆ์ให้ตั้งมั่นคงได้แล้ว พระพุทธศาสนาก็เป็นศาสนาแรกๆ ในโลกที่เปิดให้ผู้หญิงได้มีโอกาสเข้ามาบวชศึกษาและทำที่สุดแห่งทุกข์ได้เต็มศักยภาพไม่ต่างจากฝ่ายชาย เถรีคาถาจึงเป็นผลงานของพระเถรีในสมัยพุทธกาลที่ผ่านการฝึกฝนจนพันทุกข์แล้ว เปล่งออกมาด้วยความไพเราะให้ข้อคิดและมุมมองที่ต่างออกไปจากเถรคาถา ควรค่าแก่การศึกษาอย่างยิ่ง นับเป็นหลักฐานที่บ่งบอกความสามารถของฝ่ายหญิงที่เก่าแก่ที่สุดหลักฐานหนึ่งในโลกด้วย วันนี้เรามาศึกษาดูคาถาของพระภิกษุณีสุภา ธิดาช่างทองกัน

พระเถรีรูปนี้ บำเพ็ญบารมีมาในพระพุทธเจ้าพระองค์ก่อนๆ ได้สร้างสมกุศลอันเป็นอุปนิสัยแห่งพระนิพพานมาในภพนั้นๆ สังสมสัมภารธรรมเครื่อง

ปรุงแต่งวิโมกข์มาโดยลำดับ ทองเที่ยวอยู่ในฝ่ายสุดดีเท่านั้น เมื่อญาณแก่กล้า มาในพุทธอุปบาทกาลนี้ ก็บังเกิดเป็นธิดาของช่างทองคนหนึ่ง ในกรุงราชคฤห์ เพราะความสวยงามแห่งรูปสมบัติ จึงได้ชื่อว่าสุภา นางรู้เพียงสามาโดยลำดับ เกิดความเลื่อมใสในพระศาสดา เมื่อพระศาสดาเสด็จไปกรุงราชคฤห์ วันหนึ่งจึงเข้าไปเฝ้าถวายบังคมแล้วนั่ง ณ ที่สมควรส่วนหนึ่ง พระศาสดาทรงเห็นนางมีอินทรีย์แก่กล้าจึงทรงแสดงอริยสัจ ๔ ที่พอเหมาะแก่อริยาคัย ทันใดนั้นเอง นางก็ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผลประดับด้วยนัยพันนัย ต่อมา นางเห็นโทษในฆราวาสวิสัย ก็ขอบวชในสำนักพระนางปชาบดีโคตมี ตั้งอยู่ในศีลภิกษุณี ประกอบเนื่องๆ ซึ่งภาวนา เพื่อมรรคขั้นสูงๆ พวกญาติพากันเข้าไปหานางอยู่บ่อยๆ เชื้อเชิญแสดงทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากประเล้าประโลมนางด้วยกามทั้งหลาย วันหนึ่งเมื่อพวกญาติเข้ามาหานาง เมื่อนางจะประกาศโทษในฆราวาสวิสัยและกามทั้งหลายจึงกล่าวคาถา ๒๔ คาถา แล้วสละญาติเหล่านั้น กระทำให้หมดหวัง นางเจริญวิปัสสนา ประกอบอินทรีย์ทั้งหลาย ชะมັกเข้มข้นภาวนายิ่งขึ้น ไม่ช้านานก็บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยปฏิสัมภิตา ๔ ครั้ง บรรลุพระอรหัตแล้ว จึงได้กล่าวคาถาเหล่านี้ว่า

ทหะราหัง สุทระวะสะนา
ตัสสา เม อัปปะมัตตายะ

ตะโตหัง สัพพะกาเมสุ
สัฏฐายัสสัมมัง ภาะยัง ทิสวา

หิตวานะหัง ญาตึคะณัง
คามะเขตตานิ ฝิตานิ

ปะหายะหัง ปัพพะชิตา
เอวัง สัทธายะ นิกขัมมะ

นะ เมตัง อัถสะ ปะติรูปัง
โย ชาตะรูปัง ระชะตัง

ระชะตัง ชาตะรูปัง วา
เนตัง สะมะณะสารถูปัง

โลกะนัง มะทะนัญญเจตัง
สาสังกัง พะหุอายาสัง

เอตถะ รัตตา ปะมัตตา จะ
อัญญะมัญญะนะ พยารุทธา

วะโร พันโร ปะริกเลโส
กาเมสุ อะธิปันนานัง

ตัง มัง ญาตี อะमितตาวะ
ชานาถะ มัง ปัพพะชิตัง

นะ หิริญญะสุวัณเณนะ
อะमितตา วะระกา กามา

ยัง ปุเร ฐัมมะมัสสุณิง
สัจจาภิสะมะโย อะหุฯ ๓๓๙

ภุสััง อะระติมัมชะคัง
เนกขัมมะเมวะ ปิหะเยฯ ๓๔๐

ทาสะกัมมะกะรานิ จะ
ระมะณีเย ปะโมทิเตฯ ๓๔๑

สาปะเตยยะมะนัปปะกัง
สัทธัมเม สุปะเวทิเตฯ ๓๔๒

อาภิกุญญัญญุหิ ปัตถะเย
ฉัทเทตวา ปุณะราคะเมฯ ๓๔๓

นะ โโพธายะ นะ สันติยา
นะ เอตัง อะริยัทธะนังฯ ๓๔๔

โมหะนัง ระชะวัฑฒะนัง
นัตถิ เจตถะ ฐวััง ฐิติฯ ๓๔๕

สังกิลิฐฐะมะนา นะรา
ปุกุ กุพพันติ เมระคังฯ ๓๔๖

ชานิ โสกะปะริททะโว
ทิสสะเต พยะสะนัง พะหุงฯ ๓๔๗

กิง โว กาเมสุ ยุกุชะถะ
กาเมสุ ภาะยะทัสสิณิงฯ ๓๔๘

ปะริกขียันติ อาสะวา
สะปัตตา สัถละพันธะนาฯ ๓๔๙

เมื่อก่อนเรายังสาว
ฟังธรรมไม่ประมาท

ระอายิ่งกามทั้งหลาย
เนกขัมมะสละทน

ละหมู่ญาติทาสรกรรมกร
ความมั่งคั่งทรัพย์โสภ

ละสมบัติมิใช่น้อย
ศรัทธากล้าทวนจิตข่ม

เงินทองสละขาด
สลัดทั้งปวง ห่วงไม่มี

เงินมีไว้ใช้ตรัสรู้
สงบเย็นก็ขาดหวั่น

มีเงินทองหมองโลกเกิด
มัวระวางยุ่งยากใจ

ผิดใจก็เพราะทรัพย์
วิเวกขาดหมางขึ้น

ฆ่ากันและจองจำ
โศกเศร้า ร่ำไรลาบ

ทำนเป็นญาติหรือศัตรู
เราบวชเพราะเห็นภัย

อาสวะสิ้นเพราะเงินหรือ
แท้ศัตรู ผู้ปลดปลง

ไว้ผมยาวผ้าสะอาด
บรรลुชาติอริยชน (๓๓๙)

เห็นภัยร้ายในกายตน
ความหลุดพ้นยอดปรารถนา (๓๔๐)

บ้านนครก่อนเงินตรา
ที่เขาหาความรื่นรมย์ (๓๔๑)

บวชตามรอยพระโคตม
สัทธิธรรมบ่มพรหมจรรย์ (๓๔๒)

แล้วโยจากลับยินดี
เงินทองนี้ยอมไม่ควร (๓๔๓)

ครอบครองอยู่ ย่อมเฝ้าชวน
อริยทรัพย์ล้วนค่อยหมดไป (๓๔๔)

เมาเตลิดหลงกันใหญ่
เงินของใครที่ยั่งยืน (๓๔๕)

ทะเลาะกัด ต้องกล้ากลืน
ต้องสะอื้นเพราะเคยกาม (๓๔๖)

ก่นดำนำไปขึ้นความ
พินาศตามเพราะกามใจ (๓๔๗)

ชักเรารู้กามทำไม?
กองไฟใหญ่ใครจะลง (๓๔๘)

กลับกระพือไฟโลกหลง
กามนี้คงตั้งศรไฟ (๓๔๙)

ตั้ง มัง ญาตี อะมิตตาวะ
ชานาณะ มัง ปัพพะชิตัง

อุตติภูฐะปิณโฑ อุกฺกุณฺเจะ
เอตัง โข มะมะ สารูปปิง

วันตา มะเหลสีหิ กามา
เขมฺภุฏฐาเน วิมุตตา เต

มาหัง กาเมหิ สัจจฉิง
อะมิตตา วัระระกา กามา

ปะริปันโถ เอสะ ภาโย
เคโธ สุวิสะโม เลโป

อุปะสัคโค ภิมะรุโป
เย พาลา อะภินันทนต์ิ

กามปิงเณนะ สัตตา หิ
ปะริยัตถัง นะ ชานันติ

ทุดคะติคะมะนัง มัคคัง
พะหุง เว ปะฏิปัชชนต์ิ

เอวัง อะมิตตะชชะนะนา
โลกามิสสา พันธะนียา

อุมมาทะนะนา อุลละปะนะนา
สัตตานัง สัจจิลเสายะ

อะนันทาทีนะวา กามา
อัปปัสสาทา ระณะกะรา

กิง โว กาเมสุ ยุกฺกุชณะ
มุณทัง สัจจภาฎฐิปารุตังฯ ๓๕๐

ปิงสุกฺกุณฺเจะ จีวะรัง
อะนะการูปะนิสสะโยฯ ๓๕๑

เย ทิพพา เย จะ มานุสา
ปัตตา เต อะจะลลัง สุชังฯ ๓๕๒

เยสุ ตาณัง นะ วิชชะติ
อัคคิกขันธูปะมา พุชา ๓๕๓

สะวิฆาโต สะกัณฺเฏกะโก
มะหันโต โมหะนามุโขฯ ๓๕๔

กามา สัปปะสิรูปะมา
อันธะภูตา ปุณฺณชชะนาฯ ๓๕๕

พะหุ โลเก อะวิททะสุ
ชาติยา มะระณัสสะ จะฯ ๓๕๖

มะนุสสา กามะเหตุกัง
อัตตะโน โรคะมาวะหังฯ ๓๕๗

ตาปะนะนา สัจจิลเสกกา
กามา มะระณะพันธะนาฯ ๓๕๘

กามา จิตตูปปะมัททินโน
ชิปิง มาเรนะ โอททิตังฯ ๓๕๙

พะหุพุทฺฐา มะหาวิสา
สุกฺกะปั๊กชะวิโสสะกาฯ ๓๖๐

ท่านเป็นญาติหรือศัตรู
เราโกนผมและสวมใส่

ซักเราสู่ถามทำไม?
จีวรไว้ให้เกลวุ่น (๓๕๐)

ก่อนข้าวพึงถูกรับ
อาศัยบ้านทานเกื้อหนุน

ผ้ามากับบังสุกุล
เพียงเจือจนพอแก่เรา (๓๕๑)

กามทิพย์ กามมนุษย์
กายทิ้งสิ้นความเมา

ผู้บริสุทธิ์ท่านไม่เอา
คืนความเบาสุขเกษม (๓๕๒)

อย่าร่วมกามทั้งหลาย
กามไฟไม่เกษม

มิช่วยคลายให้อิมเอม
อยากปรีดีเปรมหาสิ่งแทน (๓๕๓)

ทางเปลี่ยว เสียวมีภัย
ชะล่ากามหนามเสียบแฉ่น-

ชะโลมใจให้คับแค้น
ข้ามสู่แดนความมืดมิด (๓๕๔)

ขัดข้อง นำหวาดหวั่น
พาลปฤชนคนเห็นผิด

กามเมื่อนั้นมันงูพิษ
ชอบเซยชิตติดกามเกิน (๓๕๕)

ตกในตม จมในกาม
สุดเกิดตาย กลับหมายمين

ไม่รู้ความเสื่อมเจริญ
วายเวียนเพลिन ในวิภวภูวน (๓๕๖)

ส่วนมาก ไปทุกติ
นำโรคร้ายกล้ากรายตน

กามดำริ คือเหตุผล
ไม่คิดหนทางถ้ายถอน (๓๕๗)

ทำมิตรเป็นศัตรู
เหยื่อล่อมาให้อาวรณ

เผาคนผู้อยู่เดือดร้อน
รอตายต้อนไปจัดการ (๓๕๘)

เหตุบ้า เหตุบ่นเพื่อ
เป็นบ่วงดักของมาร

ยามจิตเปลอ ย่ารุกราน
วางหลอกไว้ ให้ชิตเซย (๓๕๙)

โทษกามนี้ไม่มีสุด
รสอร่อยช่างน้อยเอย

ทุกซีไม่หยุด ยาพิษเหวย
กุศลเคยก็เหือดหาย (๓๖๐)

สาหัง เอตาทิสัง กัตวา
นะ ตัง ปัจจาคะมิสสามิ

ระณัง ตะริตวา กามานัง
อัปปะมัตตา วิหัสสามิ

อะโสกัง วิระชัง เขมมัง
ตัง มัคคัง อะนุคัจฉามิ

อิมัง ปัสสะถะ ธัมมัญ्ञัง
อะเนชัง อุปะสัมปัชชะ

อัชชัญ्ञฐะมี ปัพพะชิตา
วินิตุปะละวันณายะ

สายัง ภูชิสสา อะนะณา
สัพพะโยคะวิสังยุตตา

ตัง สักโก เทวะสังเขนะ
นะมัสสะติ ภูตะปะติ

พยะสะนัง กามะเหตุกัง
นิพพานาภิระตา สะทาฯ ๓๖๑

สีติภาวาภิกังขินี
สัพพะสังโยชนะนัคคะเยฯ ๓๖๒

อะริยัญ्ञคิกัง อุงง
เยนะ ตินณา มะहेสิโนฯ ๓๖๓

สุกัง กัมมาระธีตะรัง
รูกะมุลัมมิ ฌายะติฯ ๓๖๔

สัทธา สัทธัมมะโสภะณา
เตวิชชา มัจจุหายินีฯ ๓๖๕

ภิกขุณี ภาวิตินทริยา
กะตะกัจจา อะนาสะวาฯ ๓๖๖

อุปะสังกัมมะ อิทธิยา
สุกัง กัมมาระธีตะรันติฯ ๓๖๗

เราเห็นแล้วความพินาศ
ไม่หวนกามความวอดวาย

จึงละขาดกามทั้งหลาย
ใจมุ่งหมายพระนิพพาน (๓๖๑)

สัมผัสความสงบเย็น
สิ้นสังโยชน์ สิ้นโทษสราญ

สงครามเชิงุแห่งสังสาร
สติด้านประมาทธรรม (๓๖๒)

อริยมรรค ทางสายตรง
ข้ามถึงฝั่งพระองค์นำ

ปราศจากผงธุลีดำ
เข้าถึงธรรมพระมหามุนีฯ (๓๖๓)

พระสุภาเถรี บรรลุพระอรหัตตสาวกในวันที่ ๘ หลังจากบวช นั่งเข้าฌาน
อยู่ที่โคนไม้แห่งหนึ่ง พระผู้มีพระภาค เมื่อจะทรงแนะนำพระเถรีแก่ภิกษุทั้งหลาย
จึงตรัสสรรเสริญเธอด้วยคาถาเหล่านี้ว่า :-

เธอจงดูธิดาเรา
ได้ร่วมพฤกษาพี

เข้าถึงธรรมที่น่าชี้
จิตยินดีเจริญมาน (๓๖๔)

วันที่แปดหลังออกเรือน
งามด้วยไตรวิชชาชาญ

ได้ยอดเพื่อนอุบลวณณ^๑
มัจจุมารก็แตกไป (๓๖๕)

ภิกษุณีนี้หมดหนี้
พ้นสังโยค จิตเป็นไท

มีอินทรีย์ที่ผ่องใส
กิจหมดไป สิ้นอาสวา (๓๖๖)

ทวยเทพ ท้าวสักกะ
เธอชื่อ กัมมาระสุภา

สักการะ น้อมเข้ามา
ธิดาแท้ เกิดแต่เราฯ (๓๖๗)

^๑ ได้พระอุบลวรรณาช่วยแนะนำ

แผนที่วัดจากแดง

เส้นทางที่ ๑ ทางส่วนพิธี (พื้นที่ ๒) >> วัดจากแดง
 ทางส่วนพิธี ๒ >> อ.พระนครศรีอยุธยา ๔ >> อ.สุพรรณบุรี เมื่อเช้าของวันพระธรรม ๓ แล้วไปเช้าที่ทางถนน เมื่อเช้าวันที่ อ.พระราชวังวิเศษ
 อ.สุพรรณบุรีวัดจากแดง เมื่อเช้าวันใดตามเส้นทางจากบ้านท่าเรือ ผ่านวัดพระธรรม เมื่อเช้าวันที่ อ.พระนครศรีอยุธยา >> อ.พระนครศรีอยุธยา ๓๐ วัดจากแดง

เส้นทางที่ ๒ ศูนย์พิธี (พื้นที่ ๓) >> วัดจากแดง (ใช้รถสายพระนครศรีอยุธยา)
 ใช้รถสายพระนครศรีอยุธยาไปศูนย์พิธี และอ.พระนครศรีอยุธยา >> ไปได้หลายเส้นทาง ๓ เส้นทางจากบ้านท่าเรือ ๓ ครั้ง อ.พระนครศรีอยุธยา
 เมื่อเช้าวันใดตามเส้นทาง >> ไปได้หลายเส้นทาง >> ไปได้หลายเส้นทาง >> แล้วไปวัดจากแดง เมื่อเช้าวันที่ อ.พระราชวังวิเศษ
 >> วัดจากแดง (ดูกำหนดการในแผนที่ ๒)

เส้นทางที่ ๓ ทางทุ่งพระยา >> วัดจากแดง
 อ.ราชบุรีพระยา >> อ.พระราชวังวิเศษ >> วัดจากแดง (ดูกำหนดการในแผนที่ ๒)

เส้นทางที่ ๔ บ้านวัดจากแดง >> วัดจากแดง
 อ.บ้านวัดจากแดง >> อ.พระนครศรีอยุธยา >> เมื่อเช้าวันใด อ.สุพรรณบุรี แล้วไปเช้าที่ทางถนน เมื่อเช้าวันที่ อ.พระราชวังวิเศษ
 >> วัดจากแดง (ดูกำหนดการในแผนที่ ๒)